

Ειδική έκθεση

Στήριξη της ΕΕ στον τουρισμό

Ανάγκη νέου στρατηγικού προσανατολισμού και βελτίωσης της χρηματοδοτικής προσέγγισης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Περιεχόμενα

	Σημείο
Σύνοψη	I-VI
Εισαγωγή	01-21
Η σημασία του τουρισμού στην ΕΕ	01-05
Νομικό και θεσμικό πλαίσιο	06-10
Ο αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19 στον τουριστικό κλάδο της ΕΕ	11-13
Χρηματοδοτική στήριξη της ΕΕ για τουριστικές επενδύσεις	14-18
Μελλοντικές προκλήσεις και πρότυπα	19-21
Εμβέλεια και τρόπος προσέγγισης του ελέγχου	22-29
Παρατηρήσεις	30-72
Η στρατηγική τουρισμού της ΕΕ δεν είναι κατάλληλη για τις νέες προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κλάδος	30-43
Η στρατηγική της Επιτροπής για τον τουρισμό της ΕΕ ανάγεται στο 2010	31-34
Τα κράτη μέλη που κάλυψε ο έλεγχος είχαν καθορίσει τις δικές τους στρατηγικές τουρισμού για την αντιμετώπιση παρόμοιων προτεραιοτήτων με εκείνων της στρατηγικής της ΕΕ	35-37
Ο αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19 πιέζει για μια ανανεωμένη στρατηγική τουρισμού της ΕΕ	38-43
Η χρηματοδοτική στήριξη του ΕΤΠΑ 2014-2020 για τις δημόσιες τουριστικές επενδύσεις ανταποκρίθηκε στους στόχους τόσο του ενωσιακού όσο και του εθνικού τουρισμού, ωστόσο ορισμένες αδυναμίες στην επιλογή των έργων περιόρισαν την αποτελεσματικότητά της	44-64
Ο σχεδιασμός των ΕΠ του ΕΤΠΑ ήταν σύμφωνος με τις ενωσιακές, εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές τουρισμού	44-48
Τα έργα επιλέγονται μεν μέσω διαφορετικών διαδικασιών, ωστόσο ορισμένες αδυναμίες στον αρχικό σχεδιασμό και στην εκτίμηση αναγκών εγκυμονούν κινδύνους για την αποτελεσματικότητα και τη βιωσιμότητα των συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ τουριστικών επενδύσεων	49-53

Δεν είχαν όλα τα ολοκληρωμένα έργα θετικό αντίκτυπο στην τουριστική δραστηριότητα της περιοχής	54-56
Η καθοδήγηση της Επιτροπής περιλάμβανε την αποτελεσματικότητα και τη βιωσιμότητα των τουριστικών επενδύσεων, ωστόσο αρκετά ήταν τα ζητήματα που δεν αναφέρονταν	57-59
Παρακολούθηση των αποτελεσμάτων: περιορισμένη χρήση του κοινού δείκτη για τον τουρισμό και μη πλήρης κάλυψη όλων των ειδών των αποτελεσμάτων των έργων	60-64
Η Επιτροπή έθεσε σε εφαρμογή δράσεις για τον μετριασμό του αντικτύπου της πανδημίας COVID-19 στον τουριστικό κλάδο της ΕΕ	65-72
Συμπεράσματα και συστάσεις	73-78

Παραρτήματα

Παράρτημα I – Πηγές της ενωσιακής χρηματοδότησης για τον τουρισμό

Παράρτημα II – Επιλεγμένα ΕΠ και αριθμός έργων του δείγματος ανά ΕΠ

Παράρτημα III – Έργα που εξετάστηκαν για τον εν προκειμένω έλεγχο

Παράρτημα IV – Κατάλογος εθνικών στρατηγικών τουρισμού

Ακρωνύμια και συντομογραφίες

Γλωσσάριο

Απαντήσεις της Επιτροπής

Χρονογραμμή

Κλιμάκιο ελέγχου

Σύνοψη

I Η ΕΕ αποτελεί την περιοχή με τη μεγαλύτερη επισκεψιμότητα στον κόσμο, συγκεντρώνοντας περίπου το 37 % όλων των διεθνών τουριστικών αφίξεων το 2019. Αυτό καθιστά τον τουρισμό βασικό οικονομικό κλάδο της ΕΕ, ο οποίος το 2019 αντιπροσώπευε το 9,9 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) και το 11,6 % όλων των θέσεων εργασίας. Η πανδημία COVID-19 είχε δραματικό και πρωτοφανή αντίκτυπο στον τουριστικό κλάδο, μειώνοντας κατακόρυφα τις τουριστικές ροές και, επομένως, τα έσοδα των επιχειρήσεων που σχετίζονται με τον τουρισμό. Πέρα από αυτό τον άμεσο κλυδωνισμό, ο τουριστικός κλάδος βρίσκεται αντιμέτωπος με άλλες, περισσότερο μακροπρόθεσμες προκλήσεις που σχετίζονται με τον πράσινο και ψηφιακό μετασχηματισμό του, την ανταγωνιστικότητα, τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητά του.

II Η ΕΕ διαδραματίζει συμπληρωματικό ρόλο στην πολιτική τουρισμού, μέσω της στήριξης και του συντονισμού των δράσεων που λαμβάνουν τα κράτη μέλη. Κατά την περίοδο 2014-2020 δεν υπήρξε ειδικός προϋπολογισμός για τον τουρισμό. Η χρηματοοικονομική στήριξη στον τουρισμό θα μπορούσε να παρασχεθεί μέσω πολλαπλών προγραμμάτων της ΕΕ. Αυτό εξακολουθεί να ισχύει για την περίοδο 2021-2027.

III Λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της τουριστικής βιομηχανίας στην ΕΕ, αποφασίσαμε να διενεργήσουμε έλεγχο, προκειμένου να αξιολογήσουμε κατά πόσον η Επιτροπή συνέβαλε αποτελεσματικά στη στήριξη της τουριστικής βιομηχανίας της ΕΕ και στη συμπλήρωση των δράσεων των κρατών μελών στον κλάδο αυτόν κατά την περίοδο 2014-2020. Εξετάσαμε κατά πόσον η στρατηγική τουρισμού της Επιτροπής ανταποκρίθηκε αποτελεσματικά στις ανάγκες του τουριστικού κλάδου και κατά πόσον ενημερωνόταν τακτικά, ώστε να αντικατοπτρίζει τις μεταβαλλόμενες προτεραιότητες. Αναλύσαμε κατά πόσον η χρηματοδοτική στήριξη του ΕΤΠΑ στις δημόσιες τουριστικές επενδύσεις ήταν συνεπής προς τις υφιστάμενες ενωσιακές, εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές για τον τουρισμό και κατά πόσον υπήρξε βιώσιμη και επικεντρωμένη σε επενδύσεις που προσδίδουν αξία ανεξάρτητα από αυτό καθαυτό το έργο. Τέλος, εξετάσαμε κατά πόσον η Επιτροπή ανέλαβε δράση για τον μετριασμό του αντικτύπου της πανδημίας COVID-19 στον τουριστικό κλάδο.

IV Σκοπός του εν προκειμένω ελέγχου είναι η παροχή στοιχείων προς υποστήριξη του έργου της Επιτροπής όσον αφορά τον καθορισμό ολοκληρωμένης στρατηγικής τουρισμού για το 2030, με μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους. Αναμένουμε ότι ο έλεγχος θα συμβάλει, επίσης, στον καλύτερο σχεδιασμό και στην

ορθότερη υλοποίηση της χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ στις τουριστικές επενδύσεις την περίοδο 2021-2027, με σκοπό την επίτευξη επιτυχών και βιώσιμων αποτελεσμάτων.

V Συνολικά, διαπιστώσαμε ότι, κατά την περίοδο 2014-2020, οι δράσεις της Επιτροπής για τη στήριξη της τουριστικής βιομηχανίας της ΕΕ υπήρξαν μόνον εν μέρει αποτελεσματικές:

- Η Επιτροπή καθόρισε την τρέχουσα στρατηγική τουρισμού της ΕΕ το 2010. Από το 2015 και έως την πανδημία της COVID-19, αναθεώρησε τις προτεραιότητες για τον τουρισμό στο πλαίσιο ευρύτερων στρατηγικών πολιτικής, χωρίς όμως να μετουσιώσει αυτές τις προτεραιότητες σε συγκεκριμένο σχέδιο δράσης για την υποστήριξη της υλοποίησής τους. Ως αντίδραση στον δραματικό αντίκτυπο της πανδημίας στον τουριστικό κλάδο της ΕΕ, η Επιτροπή δρομολόγησε δράσεις για τον ορισμό τουριστικού θεματολογίου για το 2030. Θεωρούμε ότι το βήμα αυτό βρίσκεται προς τη σωστή κατεύθυνση, ωστόσο ορισμένα στοιχεία δεν έχουν ακόμα υλοποιηθεί.
- Στο πλαίσιο των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΤΠΑ, οι προτεραιότητες για τις τουριστικές επενδύσεις καθορίστηκαν βάσει των υφιστάμενων ενωσιακών, εθνικών και περιφερειακών στρατηγικών τουρισμού. Από την ανάλυση των έργων του ΕΤΠΑ στον τομέα του τουρισμού προέκυψαν ανομοιογενή αποτελέσματα: ορισμένα έργα ήταν βιώσιμα και συνέβαλαν στην προώθηση της τουριστικής δραστηριότητας στην περιοχή, ενώ άλλα είχαν περιορισμένο μόνον αντίκτυπο. Σε αρκετές περιπτώσεις, αδυναμίες στον αρχικό σχεδιασμό των έργων και στις εκτιμήσεις αναγκών, καθώς και στο στάδιο επιλογής των έργων, είχαν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της εμβέλειάς τους καθώς και καθυστερήσεις και υπερβάσεις κόστους κατά την υλοποίησή τους. Η νομοθεσία του ΕΤΠΑ για την περίοδο 2014-2020 περιλάμβανε κοινό δείκτη εκροής για τις τουριστικές επενδύσεις που χρηματοδοτούνταν από το ταμείο. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν ειδικούς ανά πρόγραμμα δείκτες. Ωστόσο, κατά την περίοδο 2014-2020, δεν χρησιμοποιήθηκαν κοινοί δείκτες αποτελέσματος. Ο κοινός δείκτης εκροής δεν επιτρέπει σε όλες τις περιπτώσεις τη μέτρηση των επιδιωκόμενων επιτευγμάτων των έργων, μολονότι αυτά αναφέρονταν στην πρόταση του έργου. Έως το τέλος του 2024, η Επιτροπή πρέπει να διενεργήσει εκ των υστέρων αξιολόγηση της στήριξης από το ΕΤΠΑ για την περίοδο 2014-2020.
- Ο τουριστικός κλάδος της ΕΕ υπέστη πρωτοφανή κλυδωνισμό μετά την πανδημία COVID-19. Η Επιτροπή υπέβαλε μέτρα και προτάσεις για τον μετριασμό του αντικτύπου αυτής της κρίσης στην τουριστική βιομηχανία της ΕΕ.

VI Στην παρούσα έκθεση, συνιστούμε στην Επιτροπή:

- να καθορίσει νέα στρατηγική για το τουριστικό οικοσύστημα της ΕΕ, η οποία να αποσκοπεί ρητά στη στήριξη επενδύσεων που συμβάλλουν σε μια περισσότερο βιώσιμη μορφή τουρισμού· και
- να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν διαδικασίες επιλογής για τις τουριστικές επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, με σκοπό την υποστήριξη του νέου αυτού στρατηγικού προσανατολισμού.

Εισαγωγή

Η σημασία του τουρισμού στην ΕΕ

01 Ως «τουρισμός» ορίζεται η δραστηριότητα των επισκεπτών που ταξιδεύουν προς έναν προορισμό διαφορετικό από τη συνήθη διαμονή τους, για λιγότερο από ένα έτος. Μπορεί να πρόκειται είτε για επαγγελματικό ταξίδι ή ταξίδι αναψυχής¹. Ο τουριστικός κλάδος καλύπτει μια ευρεία ομάδα οικονομικών δραστηριοτήτων που παρέχουν αγαθά και υπηρεσίες που ζητούν οι επισκέπτες για να υποστηρίξουν, άμεσα ή έμμεσα, την τουριστική τους δραστηριότητα. Αυτές μπορεί να είναι: υπηρεσίες μεταφοράς που διευκολύνουν την κυκλοφορία ανθρώπων, ταξιδιωτικών πρακτορείων και διοργανωτών ταξιδιών, διαμονή, υπηρεσίες εστίασης, πολιτιστικές, αθλητικές και ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις και τοπικά τουριστικά αγαθά και υπηρεσίες².

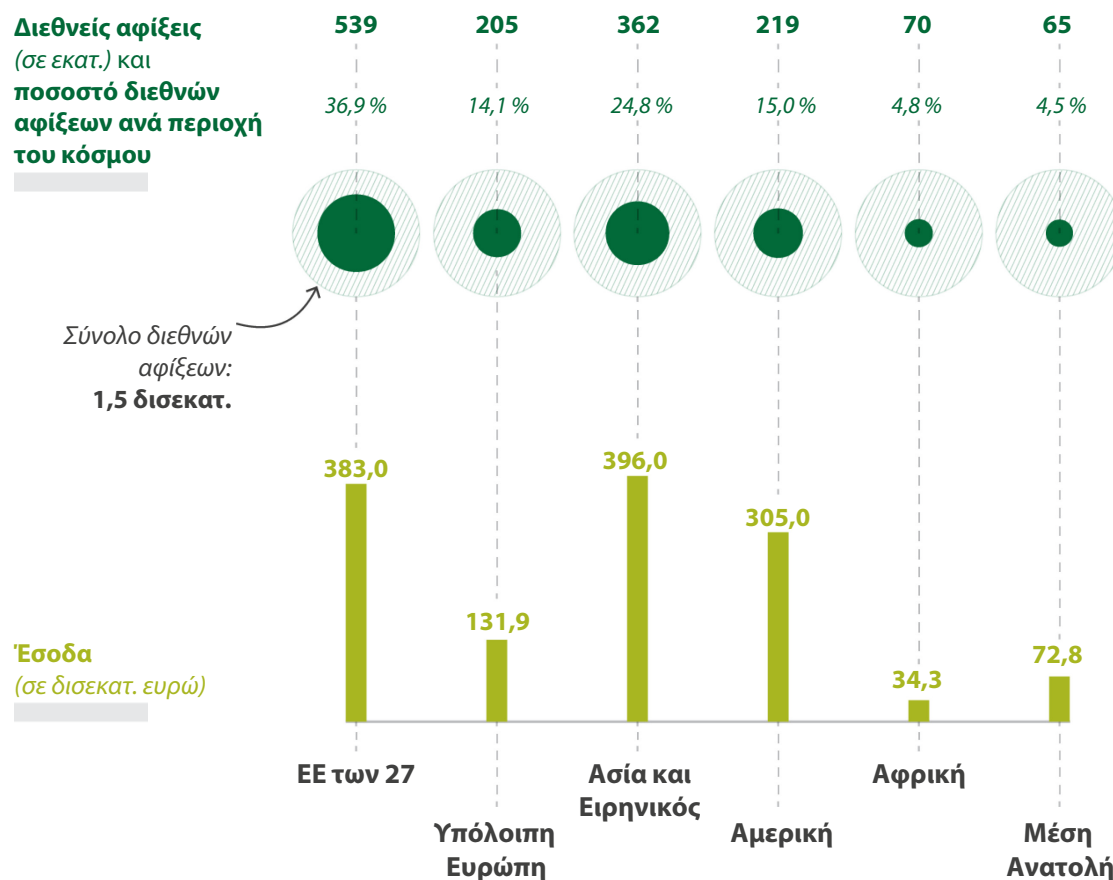
02 Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η περιοχή με τη μεγαλύτερη επισκεψιμότητα στον κόσμο (βλέπε [γράφημα 1](#)). Το 2019, η ΕΕ των 27 δέχθηκε περίπου 539 εκατομμύρια διεθνείς τουριστικές αφίξεις, σχεδόν το 37 % του παγκόσμιου συνόλου. Το ίδιο έτος, τα έσοδα του διεθνούς τουρισμού της ΕΕ των 27 ήταν 383 δισεκατομμύρια ευρώ, ήτοι το 28,9 % των εσόδων του παγκόσμιου τουρισμού. Τέσσερα κράτη μέλη της ΕΕ (Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία και Γερμανία) βρίσκονται, το καθένα χωριστά, μεταξύ των δέκα σημαντικότερων χωρών στον κόσμο, όσον αφορά τις διεθνείς τουριστικές αφίξεις και τα έσοδα από τον τουρισμό³.

¹ Eurostat, [Tourism - Overview](#).

² UNWTO, Methodological notes to the Tourism Statistics Database.

³ UNWTO, International Tourism Highlights, 2020 Edition. Διαφάνειες 8 και 17. Στοιχεία του Νοεμβρίου 2020.

Γράφημα 1 – Διεθνείς αφίξεις και έσοδα από τον τουρισμό ανά περιοχή το 2019

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του UNWTO, International Tourism Highlights, 2020 Edition.

03 Το 2019, η άμεση και έμμεση (δευτερογενείς συνέπειες) σημασία του τουριστικού κλάδου στο ΑΕΠ της ΕΕ εκτιμήθηκε σε 9,9 %. Επιπλέον, 11,6 % του συνολικού εργατικού δυναμικού της ΕΕ εργάζεται στον τουρισμό (ποσοστό που αντιστοιχεί περίπου σε 23,5 εκατομμύρια θέσεις εργασίας)⁴. Περισσότερο από το 99 % των επιχειρήσεων στον τουριστικό κλάδο της ΕΕ είναι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)⁵.

04 Η οικονομική σημασία του τουριστικού κλάδου διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών, από 4 % έως 6 % του ΑΕΠ στην Ιρλανδία, την Πολωνία, το Βέλγιο και τη Λιθουανία έως άνω του 20 % στην Κροατία και την Ελλάδα (βλέπε [γράφημα 2](#)).

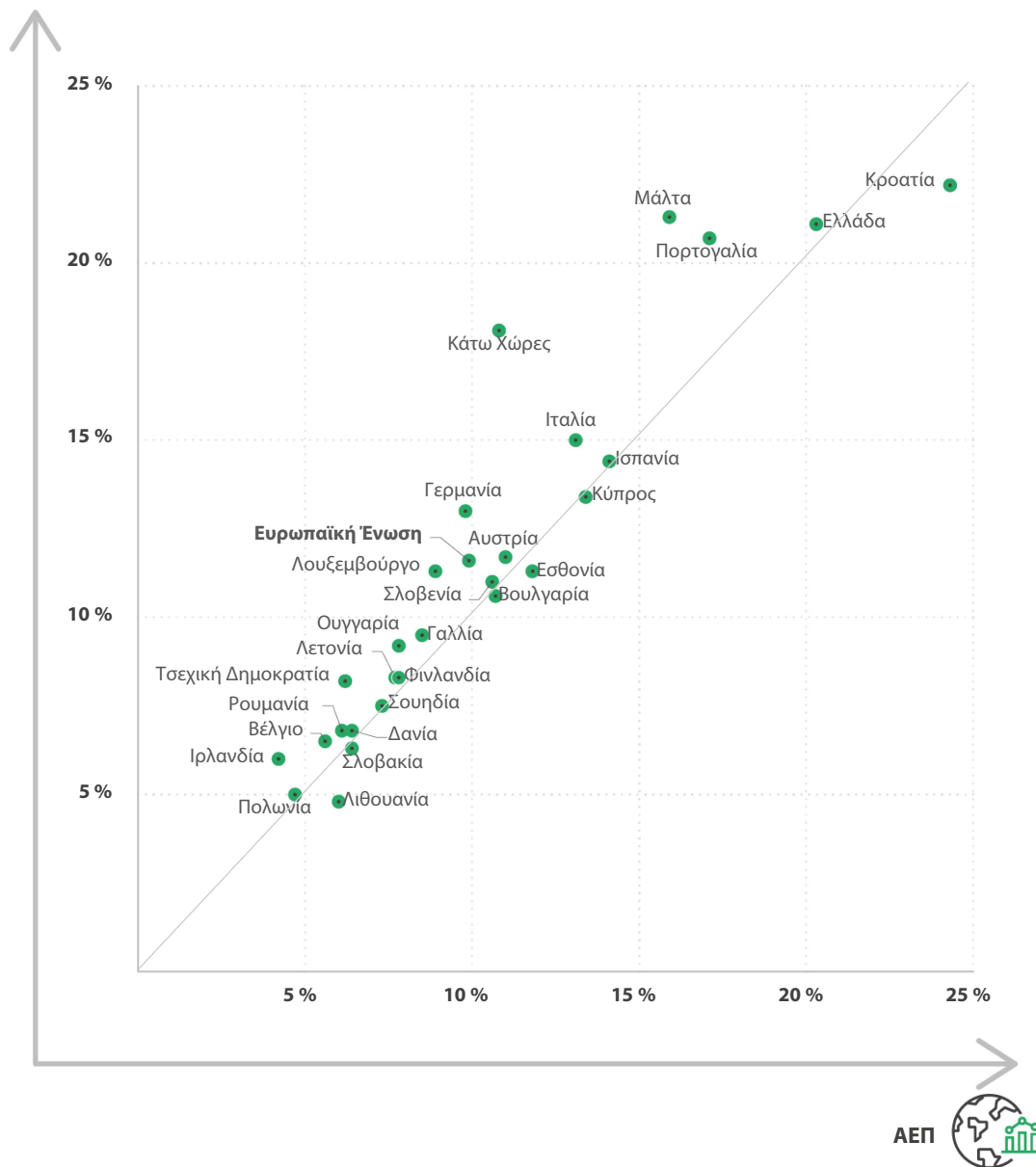
⁴ WTTC, Economic Impact Report 2021. Ευρωπαϊκή Ένωση.

⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Annual Single Market Report 2021, SWD(2021) 351 τελικό.

Γράφημα 2 – Συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ και την απασχόληση το 2019

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

ΑΕΠ

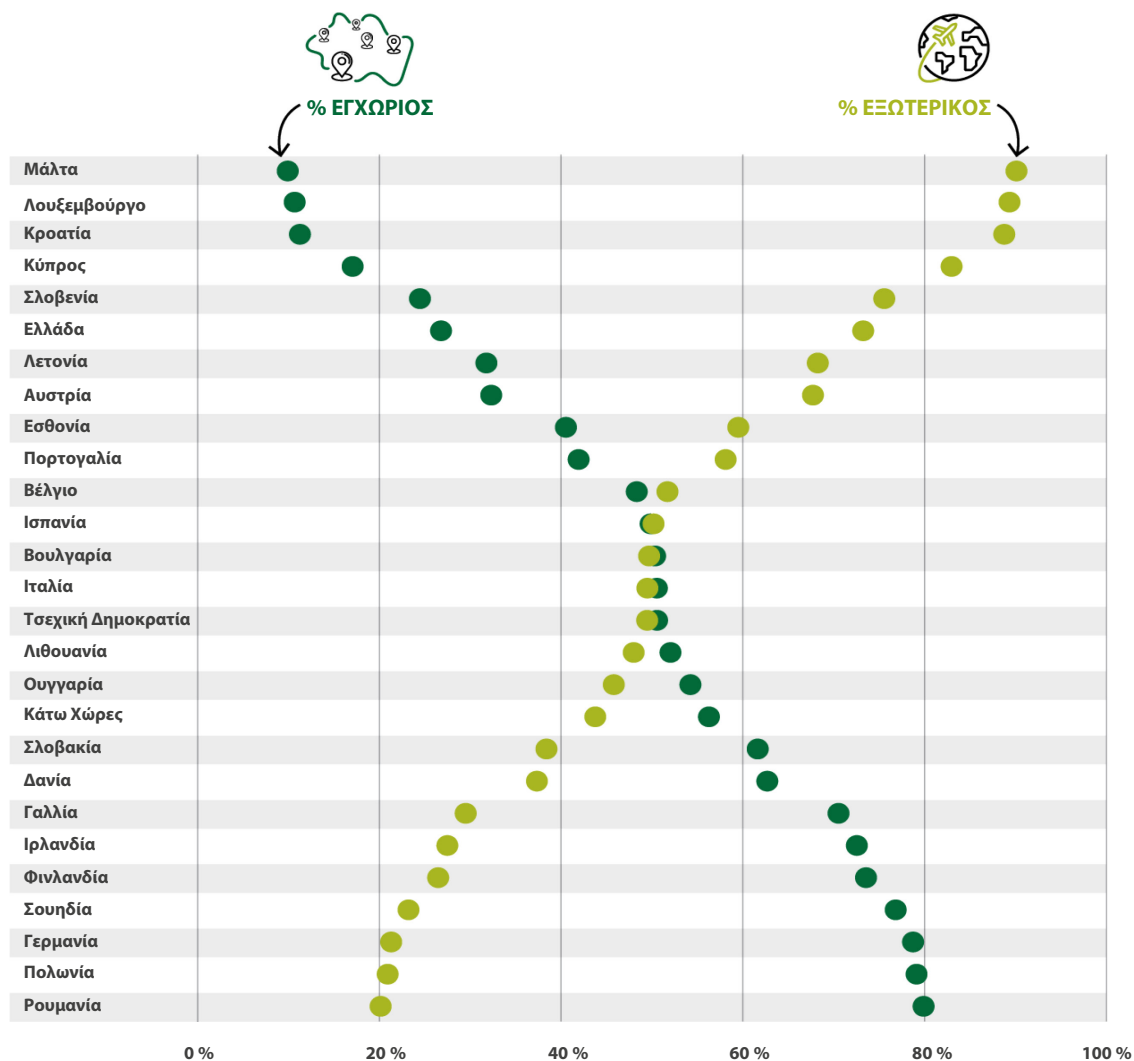

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του WTTC, Economic Impact Reports 2021.

05 Η αναλογία μεταξύ εγχώριων και ξένων επισκεπτών ποικίλλει μεταξύ των κρατών μελών (βλέπε [γράφημα 3](#)). Στη Σουηδία, την Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Γερμανία, άνω του 75 % των τουριστικών αφίξεων είναι εγχώριοι επισκέπτες. Χώρες με μικρό πληθυσμό (Λουξεμβούργο και Μάλτα), καθώς και η Κροατία, έχουν το υψηλότερο ποσοστό ξένων επισκεπτών (και οι δύο περίπου 90 %). Σε δύο από τους

κύριους τουριστικούς προορισμούς της ΕΕ, την Ιταλία και την Ισπανία, η κατανομή είναι περισσότερο ισότιμη.

Γράφημα 3 – Εγχώριος και εξωτερικός τουρισμός ανά κράτος μέλος - τα ποσοστά το 2019

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της Eurostat, Αφίξεις σε τουριστικά καταλύματα.

Νομικό και θεσμικό πλαίσιο

06 Η πολιτική τουρισμού αποτελεί κύριο προνόμιο των κρατών μελών, με την ΕΕ να συμπληρώνει και να στηρίζει τις δράσεις τους. Η δράση της ΕΕ περιλαμβάνει γενικώς την προώθηση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης των επιχειρήσεων του κλάδου, καθώς και την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών. Η

Συνθήκη της ΕΕ επιτρέπει, επίσης, τη θέσπιση ειδικών νομοθετικών μέτρων για τη συμπλήρωση των δράσεων των κρατών μελών⁶.

07 Στόχος της πολιτικής τουρισμού της Επιτροπής είναι να «διατηρήσει τη θέση της Ευρώπης ως κορυφαίου προορισμού, μεγιστοποιώντας τη συμβολή της βιομηχανίας στην ανάπτυξη και την απασχόληση και προωθώντας τη συνεργασία μεταξύ των χωρών της ΕΕ, ειδικά μέσω της ανταλλαγής ορθών πρακτικών»⁷. Το 2020, η Επιτροπή ανέδειξε τον τουρισμό ως ένα από τα 14 βιομηχανικά οικοσυστήματα στη βιομηχανική πολιτική της⁸.

08 Οι κύριοι θεσμικοί ενδιαφερόμενοι και λοιποί φορείς της ΕΕ είναι:

- η Επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού (TRAN) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και η ειδική ομάδα για τον τουρισμό·
- το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (όπου τα θέματα του τουρισμού εξετάζονται γενικώς από το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας)·
- η συμβουλευτική επιτροπή τουρισμού (TAC)⁹, υπό την προεδρία της Επιτροπής (ΓΔ GROW), η οποία αποτελεί φόρουμ διαβούλευσης και συντονισμού, όπου εκπρόσωποι των κρατών μελών και της Επιτροπής ανταλλάσσουν πληροφορίες και συζητούν θέματα σχετικά με την πολιτική τουρισμού και την παροχή υπηρεσιών για τουρίστες.

09 Μολονότι πολυάριθμες υπηρεσίες της Επιτροπής εργάζονται πάνω σε θέματα που έχουν άμεση σχέση με τον τουρισμό, οι δύο κύριες γενικές διευθύνσεις που είναι αρμόδιες για την πολιτική τουρισμού και τη χρηματοδότηση της ΕΕ για τον τουρισμό είναι:

- η Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Αγοράς, Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και ΜΜΕ (DG GROW), που είναι αρμόδια για την πολιτική τουρισμού και

⁶ Άρθρο 195 της [Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#). Επιπλέον, ορισμένες νομοθετικές πράξεις με αντίκτυπο στον τουρισμό έχουν άλλη νομική βάση, παραδείγματος χάριν, την προστασία των καταναλωτών, την εσωτερική αγορά ή την πολιτική συνοχής.

⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ GROW, [Overview of EU Tourism Policy](#).

⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής - Μια νέα βιομηχανική στρατηγική για την Ευρώπη, COM(2020) 102 final της 10.3.2020.

⁹ Απόφαση 86/664/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1986 περί διαδικασίας διαβούλευσης και συνεργασίας στον τομέα του τουρισμού.

- ο η Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης (DG REGIO), που διαχειρίζεται το ΕΤΠΑ (το οποίο παρέχει το μεγαλύτερο τμήμα της χρηματοδότησης για τον τουρισμό) από κοινού με τα κράτη μέλη.

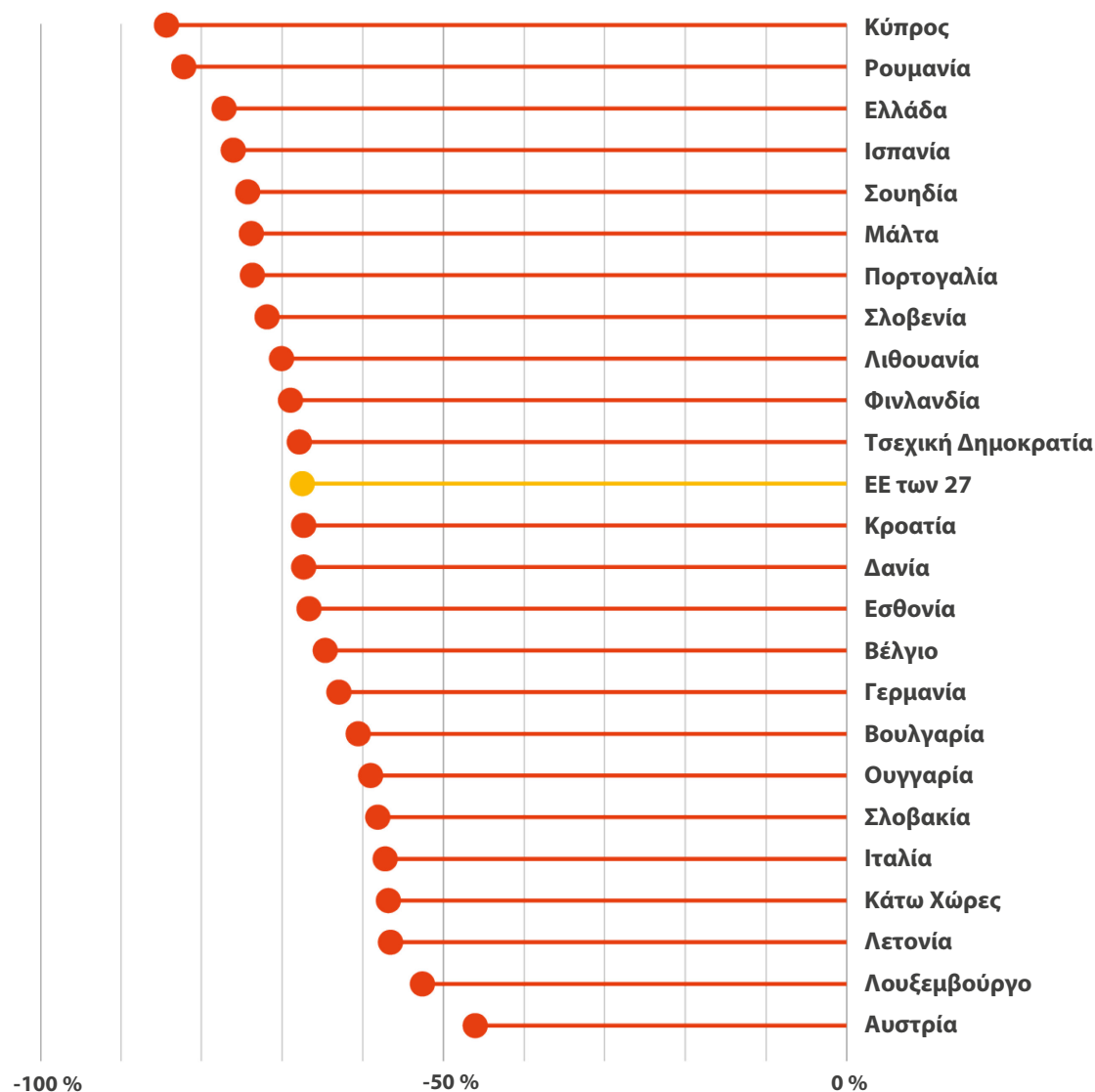
Επιπλέον, στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19, η Γενική Διεύθυνση Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων (DG SANTE) διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο όσον αφορά την προετοιμασία των απαραίτητων όρων για την αποκατάσταση της ελεύθερης μετακίνησης εντός της Ένωσης.

10 Στους κύριους διεθνείς οργανισμούς του τουριστικού κλάδου περιλαμβάνονται ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών (UNWTO), ο ΟΟΣΑ και το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού (WTTC). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ταξιδιών (ETC), η οποία αποτελεί ένωση των εθνικών οργανισμών τουρισμού, έχει ως αντικείμενο την προώθηση της Ευρώπης ως τουριστικού προορισμού σε τρίτες αγορές.

Ο αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19 στον τουριστικό κλάδο της ΕΕ

11 Η πανδημία COVID-19 είχε δραματικό και πρωτοφανή αντίκτυπο στον τουριστικό κλάδο σε ολόκληρο τον κόσμο, μειώνοντας απότομα τις τουριστικές ροές και, επομένως, τα έσοδα των τουριστικών επιχειρήσεων. Το πρώτο 9μηνο του 2020, οι διεθνείς αφίξεις στην ΕΕ ήταν κατά 67,5 % χαμηλότερες από την αντίστοιχη περίοδο του 2019. Η μείωση κυμάνθηκε από 46 % έως 84 %, ανάλογα με το οικείο κράτος μέλος (βλέπε [γράφημα 4](#)). Οι περισσότεροι ενδιαφερόμενοι του τουριστικού κλάδου με τους οποίους συνομιλήσαμε εξέφρασαν αμφιβολίες για το κατά πόσον η τουριστική ζήτηση θα επιστρέψει στα προ κρίσης επίπεδα πριν από το 2024.

Γράφημα 4 – Διεθνείς αφίξεις στην ΕΕ, μεταβολή από τον Ιανουάριο έως τον Σεπτέμβριο του 2019 συγκριτικά με την αντίστοιχη περίοδο του 2020

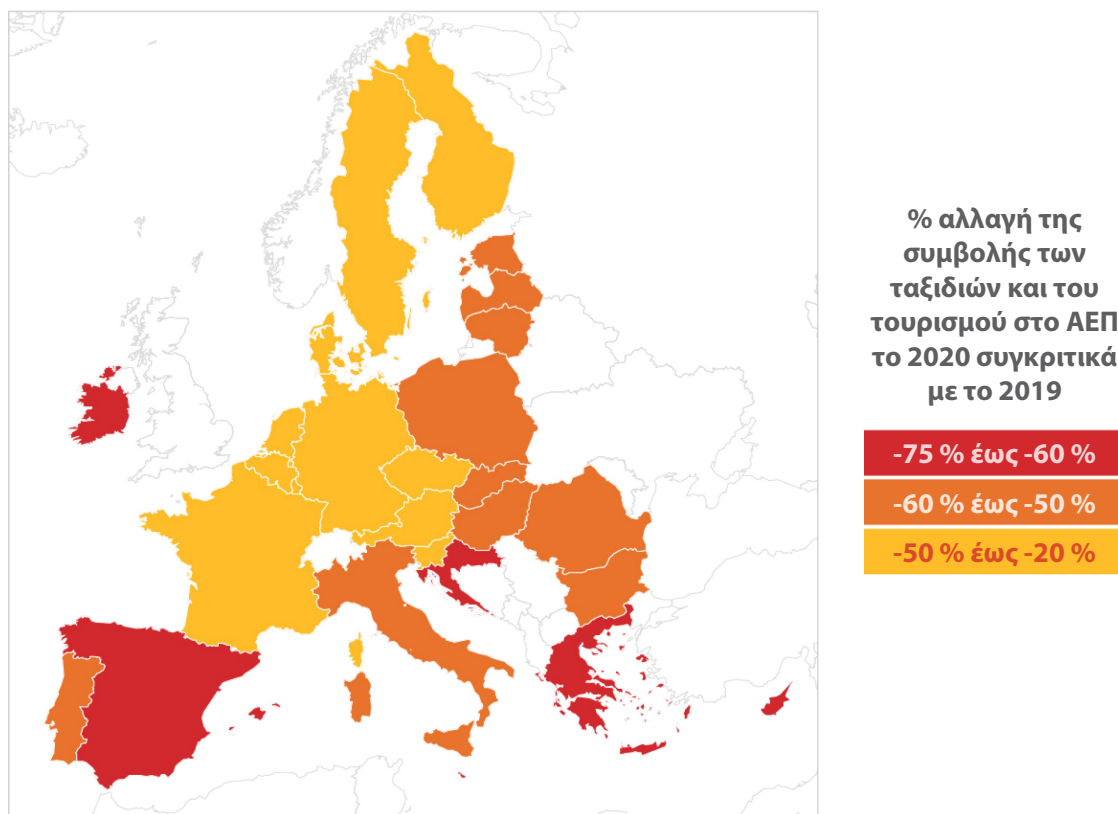
Σημ.: Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τη Γαλλία, την Ιρλανδία και την Πολωνία.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του Βαρομέτρου του UNWTO, Δεκέμβριος 2020.

12 Η πτώση του αριθμού των επισκεπτών λόγω των ταξιδιωτικών περιορισμών που βρίσκονταν σε ισχύ οδήγησε σε σημαντική μείωση της συμβολής του τουριστικού κλάδου στην οικονομία. Το 2020 η ΕΕ απώλεσε περίπου δύο εκατομμύρια θέσεις εργασίας στον ταξιδιωτικό και τον τουριστικό κλάδο και η συμβολή του στο ΑΕΠ μειώθηκε κατά το ήμισυ συγκριτικά με το 2019 (από περίπου 10 % έως 5 % του ΑΕΠ)¹⁰. Οι παραδοσιακοί τουριστικοί προορισμοί, όπως η Κροατία, η Κύπρος, η

¹⁰ WTTC, Economic Impact Report 2021. Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ελλάδα, η Μάλτα και η Ισπανία υπέστησαν τις μεγαλύτερες μειώσεις (άνω του 60 %), καθώς και η Ιρλανδία (βλέπε [γράφημα 5](#)).

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του WTTC, Economic Impact Reports 2021.

13 Σοβαρός ήταν επίσης ο αντίκτυπος στην επενδυτική ικανότητα του τουριστικού κλάδου. Στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων «Next Generation EU» που προτάθηκε τον Μάιο του 2020, η Επιτροπή υπολόγισε ότι το τουριστικό οικοσύστημα της ΕΕ θα γνωρίσει πτώση των εσόδων ύψους περίπου 171 δισεκατομμυρίων ευρώ τα έτη 2020 και 2021, λόγω των συνεπειών της πανδημίας και των ταξιδιωτικών περιορισμών¹¹. Από τα 14 επιχειρηματικά οικοσυστήματα που αναλύθηκαν από την Επιτροπή, ο τουρισμός αποτελεί τη βιομηχανία με τις υψηλότερες, κατά τις εκτιμήσεις, βασικές επενδυτικές ανάγκες, που μάλιστα υπερβαίνουν κατά πολύ τις περισσότερες ανάγκες των άλλων οικοσυστημάτων. Η Επιτροπή υπολόγισε τις βασικές επενδυτικές ανάγκες

¹¹ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, με τίτλο «Identifying Europe's recovery needs», που συνοδεύει την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Η ώρα της Ευρώπης: ανασύνταξη και προετοιμασία για την επόμενη γενιά, SWD(2020) 98 final της 27.5.2020.

για την ανάκαμψη του τουριστικού οικοσυστήματος σε 161 δισεκατομμύρια ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένων των επενδυτικών αναγκών που σχετίζονται με την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση).

Χρηματοδοτική στήριξη της ΕΕ για τουριστικές επενδύσεις

14 Στο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) δεν υπάρχει ειδικός προϋπολογισμός για τον τουρισμό. Αρκετές πρωτοβουλίες και προγράμματα της ΕΕ μπορούν να παρέχουν χρηματοδότηση για τουριστικές επενδύσεις. Για την περίοδο 2014-2020 υπάρχουν δώδεκα προγράμματα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση δράσεων του τουριστικού κλάδου, τόσο υπό άμεση όσο και υπό επιμερισμένη διαχείριση. Για την περίοδο 2021-2027, ο αριθμός αυτός ανέρχεται σε 14, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δημιουργήθηκαν για τον μετριασμό του αντικτύπου της πανδημίας COVID. Στο [παράρτημα 1](#) παρατίθενται τα τουριστικά προγράμματα και για τις δύο περιόδους και παρουσιάζεται επισκόπηση των ειδών δράσεων που υποστηρίζονται από το καθένα. Το νομοθετικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027 (ΕΤΠΑ) περιλαμβάνει έναν ειδικό στόχο πολιτικής που σχετίζεται με τον βιώσιμο τουρισμό¹². Εκτός από τον εν λόγω ειδικό στόχο, ο βιώσιμος τουρισμός μπορεί να υποστηριχθεί μέσω οποιουδήποτε άλλου στόχου πολιτικής, εφόσον οι επενδύσεις συμβάλλουν στην επίτευξη του αντίστοιχου στόχου και συμμορφώνονται με τις ισχύουσες πρόσφορες προϋποθέσεις ή απαιτήσεις.

15 Το ΕΤΠΑ παρέχει το μεγαλύτερο τμήμα της χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ για τις επενδύσεις που σχετίζονται άμεσα με τον τουρισμό: περί τα 6,4 δισεκατομμύρια ευρώ την περίοδο 2007-2013 (βλέπε [πίνακα 1](#)) και περί τα 4,3 δισεκατομμύρια ευρώ μέχρι στιγμής την περίοδο 2014-2020 (βλέπε [πίνακα 2](#)).

¹² Άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο δ), σημείο vi), του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1058 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής.

Πίνακας 1 – Κονδύλια που διατέθηκαν στον τουρισμό από τον προϋπολογισμό του ΕΤΠΑ την περίοδο 2007-2013

Κωδικός παρέμβασης	Περιγραφή	Δηλωθέν ποσό (σε εκατομμύρια ευρώ)
55	Προώθηση των φυσικών πόρων	844
56	Προστασία και ανάπτυξη της φυσικής κληρονομιάς	765
57	Άλλη συνδρομή για τη βελτίωση των τουριστικών υπηρεσιών	4 830
	ΣΥΝΟΛΟ	6 439

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της πλατφόρμας ανοικτών δεδομένων των ΕΔΕΤ που έχει δημιουργήσει η Επιτροπή.

Πίνακας 2 – Κονδύλια που διατέθηκαν στον τουρισμό από τον προϋπολογισμό του ΕΤΠΑ την περίοδο 2014-2020

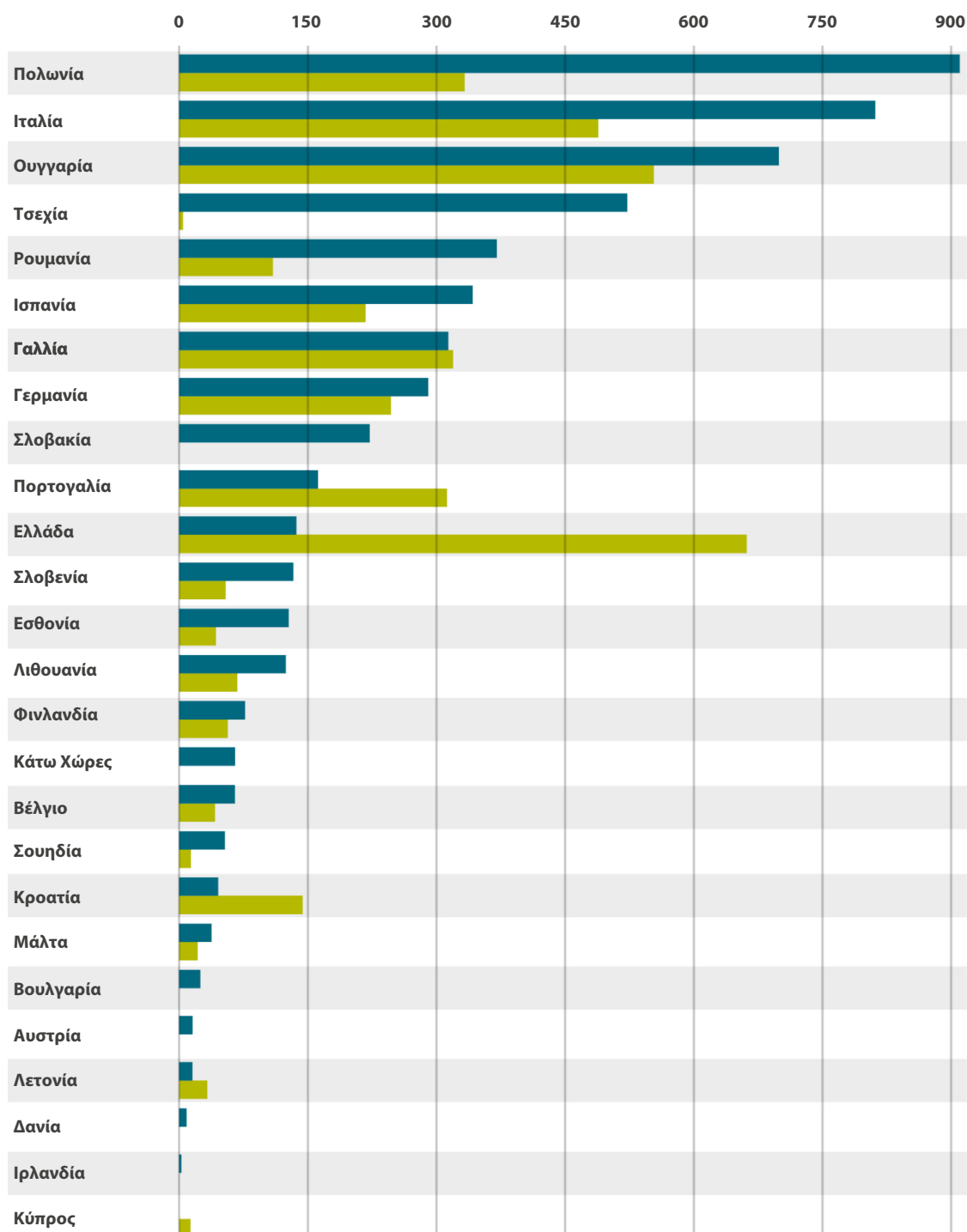
Κωδικός παρέμβασης	Περιγραφή	Δηλωθέν ποσό (σε εκατομμύρια ευρώ)
74	Ανάπτυξη και προβολή της τουριστικής περιουσίας στις ΜΜΕ	561
75	Ανάπτυξη και προβολή των τουριστικών υπηρεσιών στις ΜΜΕ ή για τις ΜΜΕ	1 140
91	Ανάπτυξη και προβολή των φυσικών περιοχών	1 180
92	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της τουριστικής περιουσίας	830
93	Ανάπτυξη και προβολή των δημόσιων τουριστικών υπηρεσιών	546
	ΣΥΝΟΛΟ	4 257

Πηγή: Πλατφόρμα ανοικτών δεδομένων των ΕΔΕΤ που έχει δημιουργήσει η Επιτροπή.

16 Οι δημόσιες αρχές στα κράτη μέλη επιλέγουν τα προς χρηματοδότηση έργα μέσω των επιχειρησιακών προγραμμάτων (ΕΠ) και παρακολουθούν την υλοποίησή τους. Στο πλαίσιο των ρυθμιστικών αρμοδιοτήτων της, η Επιτροπή εποπτεύει την υλοποίηση των ΕΠ, προκειμένου να διασφαλίζει την αποτελεσματική διάθεση των πόρων. Το [γράφημα 6](#) παρουσιάζει την κατανομή της χρηματοδότησης του ΕΤΠΑ στους κωδικούς παρέμβασης του τουρισμού σε κάθε κράτος μέλος, κατά τις δύο τελευταίες περιόδους προγραμματισμού.

Γράφημα 6 – Κονδύλια που διατέθηκαν στον τουρισμό από τον προϋπολογισμό του ΕΤΠΑ ανά κράτος μέλος (σε εκατομμύρια ευρώ)

Περίοδος 2007-2013 έναντι 2014-2020

Σημ.: Στο Λουξεμβούργο, δεν διατέθηκαν κονδύλια από τον προϋπολογισμό σε κωδικούς παρέμβασης που αφορούσαν τον τουρισμό· οι σχετικές με τον τουρισμό δαπάνες στο πλαίσιο διασυνοριακών ΕΠ δεν περιλαμβάνονται.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της πλατφόρμας ανοικτών δεδομένων των ΕΔΕΤ που έχει δημιουργήσει η Επιτροπή.

17 Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ)¹³ παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να χρηματοδοτούν επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις, περιλαμβανομένων και αυτών στον τουριστικό κλάδο, στο πλαίσιο των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ). Από τον Οκτώβριο 2021, 26 εκ των 27 ΕΣΑΑ υποβλήθηκαν στην Επιτροπή και 19 εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο. Η διαθέσιμη χρηματοδότηση από τον ΜΑΑ πρέπει να δεσμευθεί έως το τέλος του 2023. Η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει έκθεση αξιολόγησης σχετικά με την υλοποίηση του ΜΑΑ έως τον Φεβρουάριο του 2024 και έκθεση εκ των υστέρων αξιολόγησης έως τον Δεκέμβριο του 2028.

18 Κατά τον χρόνο του ελέγχου, στην περίπτωση των τεσσάρων κρατών μελών που κάλυψε ο εν προκειμένω έλεγχος, το ισπανικό ΕΣΑΑ εγκρίθηκε από την Επιτροπή τον Ιούνιο του 2021 και στη συνέχεια από το Συμβούλιο τον Ιούλιο του 2021· το ρουμανικό ΕΣΑΑ εγκρίθηκε από την Επιτροπή τον Σεπτέμβριο του 2021· τα ΕΣΑΑ των άλλων δύο κρατών μελών βρίσκονται ακόμη στο στάδιο της αξιολόγησής τους από την Επιτροπή. Τρία από αυτά τα τέσσερα κράτη μέλη (Πολωνία, Ισπανία και Ρουμανία) συμπεριέλαβαν στα σχέδια των ΕΣΑΑ τους ειδική στήριξη για τις επενδύσεις στον τουριστικό κλάδο (βλέπε [πίνακα 3](#)).

¹³ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Πίνακας 3 – Στήριξη του τουρισμού στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας των κρατών μελών που κάλυψε ο έλεγχος

Κράτος μέλος	Στήριξη του τουρισμού	Ποσό της χρηματοδότησης (σε εκατομμύρια ευρώ)
Πολωνία	Παρέχεται στήριξη στο πλαίσιο της συνιστώσας «διασφάλιση της ανθεκτικότητας της οικονομίας στις κρίσεις, αύξηση της παραγωγικότητας και της δημιουργίας θέσεων εργασίας υψηλής ποιότητας».	500
Ισπανία	Στο πλαίσιο της προτεραιότητας «εκσυγχρονισμός και ψηφιοποίηση του οικοσυστήματος των εταιρειών μας», υπάρχει σχέδιο για τον εκσυγχρονισμό και την ανταγωνιστικότητα του τουριστικού κλάδου.	3 400
Ρουμανία	Στο πλαίσιο της συνιστώσας για τον τουρισμό και τον πολιτισμό του 4ου πυλώνα σχετικά με την «κοινωνική και εδαφική συνοχή», παρέχεται στήριξη για την ενθάρρυνση των μετακινήσεων και του τουρισμού με ποδήλατα, πεζή και με άλλα μη μηχανοκίνητα μέσα, καθώς επίσης και για την υλοποίηση στρατηγικής για τον πολιτιστικό τουρισμό της Ρουμανίας.	449
Ουγγαρία	Δεν υπάρχουν συγκεκριμένα μέτρα για τον τουρισμό.	-

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της ανάλυσης των ΣΑΑ των κρατών μελών που κάλυψε ο έλεγχος.

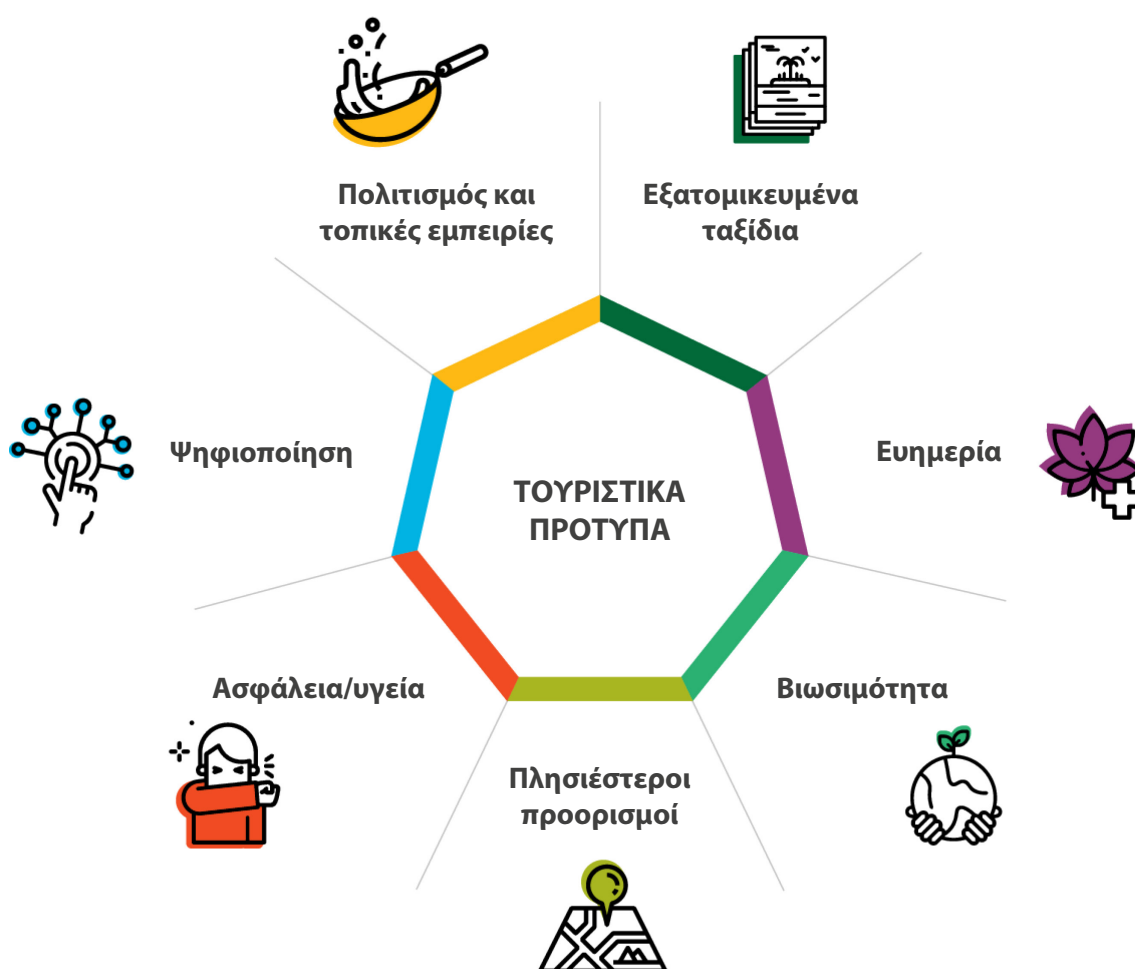
Μελλοντικές προκλήσεις και πρότυπα

19 Βραχυπρόθεσμα, οι περισσότεροι εμπειρογνώμονες στους διεθνείς οργανισμούς με τους οποίους συνομιλήσαμε πιστεύουν ότι οι εγχώριες και περιφερειακές διακοπές και τα σύντομα ταξίδια θα κυριαρχήσουν στην τουριστική ζήτηση, μόλις ξεπεραστεί ο άμεσος αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19. Το σημαντικότερο, ωστόσο, είναι ότι η ανάπτυξη του τουριστικού κλάδου της ΕΕ αντιμετωπίζει μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες προκλήσεις που σχετίζονται ιδίως με τον

πράσινο μετασχηματισμό του, την ψηφιοποίηση και την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών, την ανταγωνιστικότητα και την ανθεκτικότητα¹⁴.

20 Εν τω μεταξύ, η συμπεριφορά των τουριστών εξελίσσεται και αυτή με τη σειρά της σε νέα πρότυπα, αντικατοπτρίζοντας ορισμένες από τις προαναφερόμενες προκλήσεις. Η μελλοντική τουριστική ζήτηση είναι πιθανό να καθορίζεται από ολοένα αυξανόμενη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, την εκτεταμένη χρήση ψηφιακών υπηρεσιών και νέων τεχνολογιών, τη στροφή σε περισσότερο εξατομικευμένες ταξιδιωτικές εμπειρίες, την ευημερία και την καλύτερη αλληλεπίδραση με τις τοπικές κοινότητες και τον πολιτισμό και τις αυξανόμενες ανησυχίες για τα πρωτόκολλα ασφάλειας και υγείας (βλέπε [γράφημα 7](#)).

Γράφημα 7 – Νέα τουριστικά πρότυπα

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της ανάλυσης εγγράφων από τον UNWTO, τον ΟΟΣΑ και το WTTC.

¹⁴ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Scenarios towards co-creation of transition pathway for tourism for a more resilient, innovative and sustainable ecosystem, SWD(2021) 164 final της 21.6.2021.

21 Από την άποψη αυτή, ο βιώσιμος τουρισμός αποτελεί μία από τις σημαντικότερες έννοιες όσον αφορά την ανάπτυξη του τομέα. Περιλαμβάνει την εξισορρόπηση των περιβαλλοντικών, οικονομικών και κοινωνικο-πολιτιστικών πτυχών της τουριστικής ανάπτυξης, ώστε να διασφαλίζεται η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά του¹⁵. Αυτό αφορά, επίσης, το ζήτημα του τρόπου αντιμετώπισης του αντικτύπου του τουρισμού στην κλιματική αλλαγή. Στην ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία¹⁶ παρέχει το κύριο πλαίσιο πολιτικής για την επίτευξη βιώσιμου τουρισμού.

¹⁵ UNWTO, *Sustainable development*.

¹⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, COM(2019) 640 final της 11 12 2019.

Εμβέλεια και τρόπος προσέγγισης του ελέγχου

22 Στο πλαίσιο του ελέγχου μας αξιολογήσαμε κατά πόσον οι δράσεις της Επιτροπής που αποσκοπούσαν στη στήριξη της τουριστικής βιομηχανίας της ΕΕ κατά την περίοδο 2014-2020 ήταν αποτελεσματικές. Προς τον σκοπό αυτό, εξετάσαμε κατά πόσον:

- η στρατηγική τουρισμού της Επιτροπής ανταποκρινόταν αποτελεσματικά στις ανάγκες του τουριστικού κλάδου και κατά πόσον επικαιροποιούνταν τακτικά, ώστε να αντικατοπτρίζει τις μεταβαλλόμενες προτεραιότητες·
- η χρηματοδοτική στήριξη του ΕΤΠΑ στις δημόσιες τουριστικές επενδύσεις ήταν σύμφωνη με τις υφιστάμενες ενωσιακές, εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές για τον τουρισμό και κατά πόσον υπήρξε βιώσιμη και επικεντρωμένη σε επενδύσεις που προσδίδουν αξία, ανεξάρτητα από αυτό καθαυτό το έργο·
- η Επιτροπή ανέλαβε δράση για τον μετριασμό των συνεπειών της πανδημίας COVID-19 στον τουριστικό κλάδο.

23 Προκειμένου να απαντήσουμε στα ερωτήματα αυτά, αναλύσαμε τις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν από την Επιτροπή και τη διαθέσιμη τεκμηρίωση σε σχέση με τη στρατηγική της για τον τουρισμό, τη συνεργασία της με τα κράτη μέλη, καθώς και τη στήριξη και την καθοδήγηση που παρείχε για τη χρηματοδότηση τουριστικών επενδύσεων, ιδίως μέσω του ΕΤΠΑ. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάστηκαν οι δραστηριότητες της ΓΔ GROW και της ΓΔ REGIO.

24 Μελετήσαμε το πλέον συναφές επιχειρησιακό πρόγραμμα του ΕΤΠΑ από άποψη δαπανών σε σχέση με τον τουρισμό δαπάνες σε τέσσερα κράτη μέλη (Ουγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία και Ισπανία), προκειμένου να εξετάσουμε τον σχεδιασμό των ΕΠ όσον αφορά τις τουριστικές επενδύσεις. Επιλέξαμε τα συγκεκριμένα κράτη μέλη βάσει του ύψους της χρηματοδότησης που έλαβαν για τις τουριστικές επενδύσεις που στηρίζονται από την ΕΕ, της σημασίας του τουριστικού κλάδου τους για το ΑΕΠ τους και της γεωγραφικής πολυμορφίας.

25 Εξετάσαμε δείγμα 32 δημόσιων τουριστικών έργων χρηματοδοτούμενων από το ΕΤΠΑ, που υλοποιήθηκαν από δημόσιες αρχές σε αυτές τις τέσσερις χώρες. Επικεντρωθήκαμε σε αυτά τα έργα καθώς προσέφεραν τη δυνατότητα τόνωσης της ανάπτυξης του τουριστικού κλάδου στην περιοχή τους. Το δείγμα αποτελείται

από 17 έργα της περιόδου 2014-2020 ώστε να μπορέσουμε να αξιολογήσουμε την επιλογή των έργων, την υλοποίησή τους και την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων τους. Προκειμένου να αξιολογήσουμε περαιτέρω τη βιωσιμότητα των έργων, επιλέξαμε, επίσης, 15 ολοκληρωμένα έργα της περιόδου 2007-2013 στις ίδιες χώρες. Στο **παράρτημα II** παρατίθενται τα ΕΠ που επιλέξαμε και ο αριθμός των έργων του δείγματος για κάθε ΕΠ. Στο **παράρτημα III** περιλαμβάνονται χάρτες με τον τίτλο και την τοποθεσία των έργων που εξετάστηκαν για τους σκοπούς του ελέγχου.

26 Εντοπίσαμε τα βασικά μέτρα που προτάθηκαν από την Επιτροπή, προκειμένου αυτή να αντιμετωπίσει τον αντίκτυπο της πανδημίας στον τουριστικό κλάδο. Τέλος, καλύψαμε τις δράσεις της Επιτροπής που σχετίζονται με τον σχεδιασμό της χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ στον τουρισμό για την περίοδο 2021-2027.

27 Συνομιλήσαμε με:

- ο υπαλλήλους της Επιτροπής, εκπροσώπους των αρμόδιων αρχών (παραδείγματος χάριν, τα υπουργεία που είναι αρμόδια για τον τουρισμό), τις διαχειριστικές αρχές των επιλεγμένων ΕΠ και τους δικαιούχους των έργων του δείγματος σε τέσσερα κράτη μέλη,
- ο εμπειρογνώμονες από τους κύριους διεθνείς οργανισμούς του τομέα του τουρισμού: τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών (UNWTO), τον ΟΟΣΑ, το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού (WTTC), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ταξιδιών (ETC), τον Ευρωπαϊκό Σύνδεσμο Ενώσεων Ταξιδιωτικών Γραφείων και Διοργανωτών Ταξιδιών (ECTAA) και το NECSTouR (Δίκτυο Ευρωπαϊκών Περιφερειών για έναν Βιώσιμο και Ανταγωνιστικό Τουρισμό).

28 Λόγω των περιορισμών που επιβλήθηκαν εξαιτίας της COVID-19 και βρίσκονταν σε ισχύ κατά τη διάρκεια του ελέγχου, δεν μπορέσαμε να πραγματοποιήσουμε επιτόπιες επισκέψεις στα τέσσερα κράτη μέλη που κάλυψε ο έλεγχος. Ως εκ τούτου, δεν συγκεντρώσαμε άμεσα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τη φυσική υλοποίηση των επιλεγμένων έργων. Όλες οι παρατηρήσεις μας που σχετίζονται με αυτήν την πτυχή βασίζονται σε έγγραφη τεκμηρίωση.

29 Σκοπός του εν προκειμένω ελέγχου είναι η παροχή στοιχείων προς υποστήριξη του έργου της Επιτροπής όσον αφορά τον καθορισμό ολοκληρωμένης στρατηγικής τουρισμού για το 2030, με μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους. Αναμένουμε ότι ο έλεγχος θα συμβάλει, επίσης, στον καλύτερο σχεδιασμό και στην ορθότερη υλοποίηση της χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ στις τουριστικές επενδύσεις την περίοδο 2021-2027, με σκοπό την επίτευξη επιτυχών και βιώσιμων αποτελεσμάτων.

Παρατηρήσεις

Η στρατηγική τουρισμού της ΕΕ δεν είναι κατάλληλη για τις νέες προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κλάδος

30 Η Επιτροπή καθορίζει τους προσανατολισμούς πολιτικής της και τις προτεραιότητες χρηματοδότησης βάσει των στόχων που ορίζονται από τους νομοθέτες σε στρατηγικές ή παρόμοια έγγραφα. Προκειμένου να είναι αποτελεσματική, μια στρατηγική πρέπει να καθορίζει ειδικές προτεραιότητες, να εντοπίζει τις υποστηρικτικές δράσεις και τη χρονογραμμή της ΕΕ, καθώς και να περιγράφει τους σχετικούς πόρους για την υλοποίησή της. Πρέπει, επίσης, να ανταποκρίνεται στις εξελισσόμενες ανάγκες και προκλήσεις του κλάδου και να επικαιροποιείται αναλόγως. Εξετάσαμε τη στρατηγική τουρισμού της Επιτροπής που ίσχυε κατά την περίοδο 2014-2020, καθώς και εκείνες που ίσχυαν σε εθνικό επίπεδο στα τέσσερα κράτη μέλη που κάλυψε ο έλεγχος. Ζητήσαμε, επίσης, την άποψη των ενδιαφερομένων σχετικά με τον τρόπο προσέγγισης του τουρισμού από την Επιτροπή.

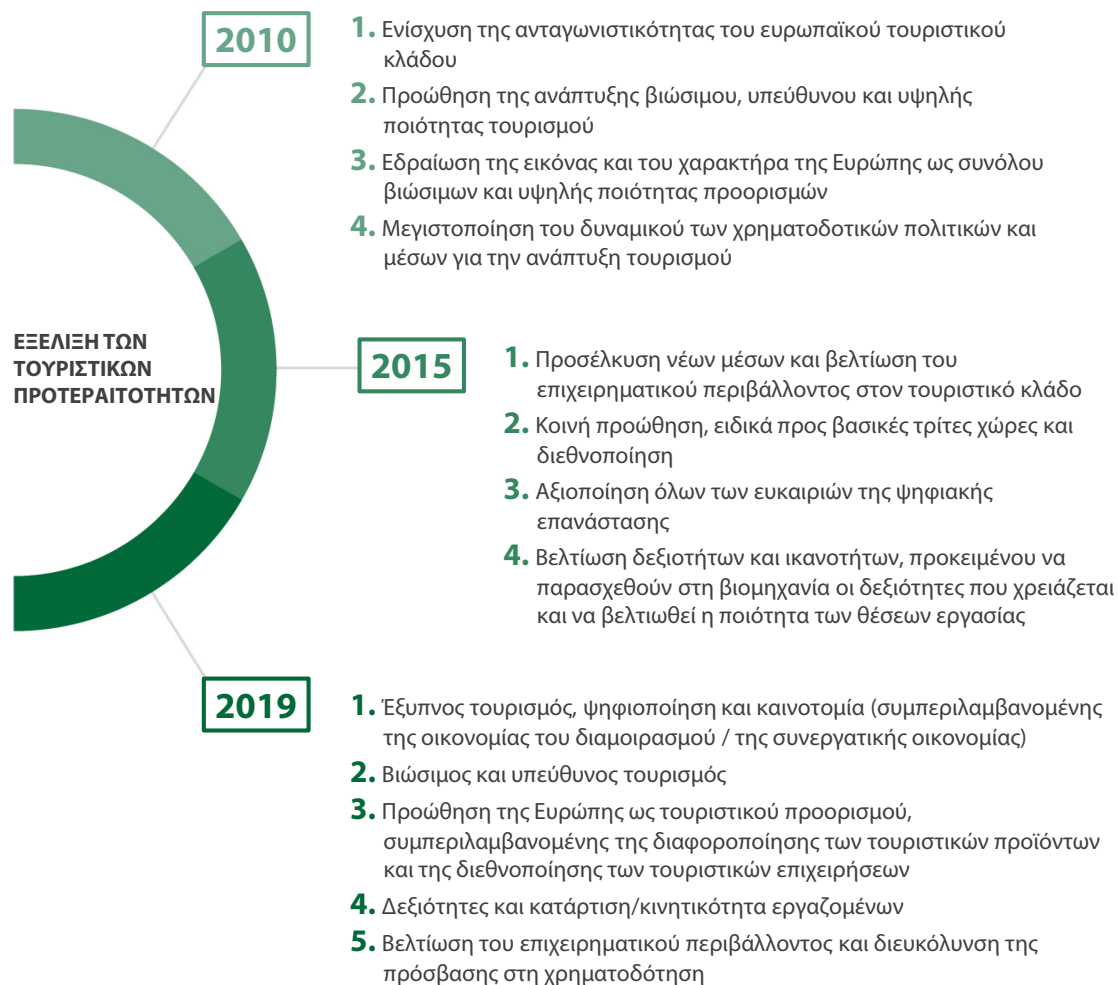
Η στρατηγική της Επιτροπής για τον τουρισμό της ΕΕ ανάγεται στο 2010

Η Επιτροπή επικαιροποίησε τις προτεραιότητες της για τον τουρισμό δύο φορές κατά την περίοδο 2014-2020, χωρίς όμως να μεταβάλει τη στρατηγική της

31 Τον Ιούλιο του 2010 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία καθόρισε την πλέον πρόσφατη στρατηγική της για τον τουρισμό της ΕΕ¹⁷. Σε αυτή δήλωνε την πρόθεσή της «να προωθήσει μια συντονισμένη προσέγγιση των πρωτοβουλιών που συνδέονται με τον τουρισμό και να ορίσει το νέο πλαίσιο δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της και της ικανότητάς της να αναπτύσσεται με βιώσιμο τρόπο». Καθόρισε τέσσερις ευρείες προτεραιότητες για την προώθηση του τουρισμού (βλέπε [γράφημα 8](#)) και μια σειρά ειδικών από μέρους της δράσεων που συνοδεύουν αυτές τις προτεραιότητες. Ωστόσο, δεν ανέφερε καμία προθεσμία για την υλοποίησή τους. Τέλος, η στρατηγική της Επιτροπής δεν διευκρίνισε, επίσης, τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη και οι δικές της γενικές διευθύνσεις θα χρησιμοποιούν τη διαθέσιμη χρηματοδότηση, ώστε να ανταποκριθούν σε αυτές τις προτεραιότητες.

¹⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Η Ευρώπη, ο πρώτος τουριστικός προορισμός στον κόσμο – ένα νέο πολιτικό πλαίσιο για τον ευρωπαϊκό τουρισμό, COM(2010) 0352 τελικό.

Γράφημα 8 – Εξέλιξη των προτεραιοτήτων για τον τουρισμό

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της ανακοίνωσης της Επιτροπής 2010/352 και των πρακτικών των συνεδριάσεων της ΤΑC.

32 Έκτοτε, οι προτεραιότητες για τον τουρισμό – όχι ωστόσο και η στρατηγική αυτή καθαυτή – επικαιροποιήθηκαν δύο φορές μετά τον διορισμό νέων Επιτροπών, κατόπιν διαβούλευσης με την ΤΑC:

- Τον Δεκέμβριο του 2015, η Επιτροπή ανακοίνωσε σειρά επικαιροποιημένων προτεραιοτήτων για τον τουρισμό. Σε αυτές αντικατοπτρίζονταν νέα στοιχεία σχετικά με την ανάπτυξη του τουριστικού κλάδου, τα οποία δεν εξετάζονταν στην ανακοίνωση του 2010, όπως η ψηφιοποίηση και η βελτίωση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων των εργαζομένων του κλάδου. Ωστόσο, οι αναθεωρημένες προτεραιότητες δεν συνοδεύονταν από ειδικές δράσεις, παρότι αυτό είχε αρχικά

προταθεί στο έγγραφο εργασίας της Επιτροπής που απευθυνόταν στα κράτη μέλη¹⁸.

- Τον Νοέμβριο του 2019, η Επιτροπή προσάρμοσε τις προτεραιότητες για τον τουρισμό της ΕΕ σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στον βιώσιμο και υπεύθυνο τουρισμό και διευρύνοντας την ψηφιακή συνιστώσα, ώστε αυτή να περιλαμβάνει τον έξυπνο τουρισμό και την καινοτομία. Και πάλι όμως, αυτές οι προσαρμοσμένες προτεραιότητες δεν σχετίζονταν ούτε με συγκεκριμένες δράσεις ούτε με προτάσεις για τη βέλτιστη χρήση της χρηματοδότησης της ΕΕ για την επίτευξή τους.

33 Η στρατηγική που ισχύει επισήμως εξακολουθεί να είναι αυτή που ορίστηκε στην ανακοίνωση του 2010. Επιπλέον, ενώ η Επιτροπή αναθεώρησε τις προτεραιότητες για τον τουρισμό κατά την περίοδο 2014-2020 στο πλαίσιο ευρύτερων στρατηγικών πολιτικής, δεν καθόρισε σχέδιο δράσης, προκειμένου για να υποστηρίξει την υλοποίηση της στρατηγικής της και των αναθεωρημένων προτεραιοτήτων της.

Σημαντική μείωση του προσωπικού της Επιτροπής για την πολιτική τουρισμού από το 2014

34 Η έλλειψη φιλοδοξίας για τον προσδιορισμό νέας στρατηγικής τουρισμού αντικατοπτρίζεται, επίσης, στην εξέλιξη του αριθμού των υπαλλήλων που ασχολούνται άμεσα με τη σχετική πολιτική εντός της Επιτροπής. Έως το 2014 υπήρχαν δύο μονάδες αρμόδιες για θέματα τουρισμού¹⁹ (μία για ζητήματα γενικής πολιτικής και μία άλλη που εστίαζε στα πολιτιστικά μέσα για τον τουρισμό) με περίπου 40 υπαλλήλους συνολικά. Το 2014, στους κόλπους της ΓΔ GROW, συστάθηκε μονάδα με αρμοδιότητα τον τουρισμό, η οποία συμπεριέλαβε τους υπαλλήλους των δύο προηγούμενων μονάδων. Ωστόσο, η μονάδα αυτή ήταν, επίσης, αρμόδια για την κλωστοϋφαντουργία και τους δημιουργικούς κλάδους. Μεταξύ 2014 και 2018, το σύνολο του προσωπικού αυτής της μονάδας μειώθηκε στο μισό. Τον Μάρτιο του 2021, η αναδιοργάνωση της ΓΔ GROW δεν μετέβαλε σημαντικά την κατάσταση: συγκροτήθηκε μία μονάδα αρμόδια για τον «τουρισμό και την κλωστοϋφαντουργία», αλλά ο αριθμός των υπαλλήλων που ασχολούνταν άμεσα με θέματα τουρισμού έμεινε ο ίδιος (12 άτομα).

¹⁸ Ανταλλαγή απόψεων με την ομάδα εργασίας COMPCRO του Συμβουλίου, 21.4.2015.

¹⁹ Οι δύο μονάδες υπάγονταν στη Γενική Διεύθυνση Επιχειρήσεων (ΓΔ ENTR). Το 2014, αυτή η ΓΔ συγχωνεύθηκε με τη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Αγοράς (ΓΔ MARKET), δημιουργώντας κατ' αυτό τον τρόπο τη ΓΔ GROW.

Τα κράτη μέλη που κάλυψε ο έλεγχος είχαν καθορίσει τις δικές τους στρατηγικές τουρισμού για την αντιμετώπιση παρόμοιων προτεραιοτήτων με εκείνων της στρατηγικής της ΕΕ

35 Κάθε κράτος μέλος καθορίζει τη δική του στρατηγική τουρισμού. Στο **παράρτημα IV** παρατίθενται οι υφιστάμενες εθνικές στρατηγικές τουρισμού όλων των κρατών μελών. Κάποιος θα περίμενε οι ενωσιακές και εθνικές στρατηγικές να είναι συμβατές μεταξύ τους και να έχουν αναπτυχθεί με συντονισμένο τρόπο. Για τα τέσσερα κράτη μέλη που κάλυψε ο παρών έλεγχος, εξετάσαμε κατά πόσον οι στρατηγικές τουρισμού τους λαμβάνουν υπόψη τη στρατηγική της Επιτροπής (στο **πλαίσιο 1** συνοψίζονται αυτές οι στρατηγικές).

Πλαίσιο 1 – Βασικές πτυχές των στρατηγικών τουρισμού στα τέσσερα κράτη μέλη που κάλυψε ο έλεγχος

Ουγγαρία

Η «εθνική στρατηγική ανάπτυξης τουρισμού 2030»²⁰ αποτελεί την τρέχουσα εθνική στρατηγική τουρισμού. Ο μακροπρόθεσμος στόχος για τον τουρισμό είναι αυτός να καταστεί βασικός κλάδος της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Ωστόσο, υπό το πρίσμα της πανδημίας COVID-19, η στρατηγική βρίσκεται επί του παρόντος υπό αναθεώρηση. Οι ουγγρικές αρχές τόνισαν ότι η βιωσιμότητα, από κοινού με την ασφάλεια και την ψηφιοποίηση, θα έχουν πρωτεύουσα σημασία στη νέα στρατηγική.

Πολωνία

Η τρέχουσα εθνική στρατηγική τουρισμού είναι το «πρόγραμμα ανάπτυξης τουρισμού έως το 2020»²¹. Οι κύριοι τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής περιλαμβάνουν: σύγχρονα συστήματα διαχείρισης του τουρισμού, ικανό ανθρώπινο δυναμικό για τον τουρισμό, ανταγωνιστικό τουρισμό και τόνωση της περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης και της ποιότητας ζωής των πολιτών. Οι εργασίες κατάρτισης νέας στρατηγικής βρίσκονται σε προκαταρκτικό στάδιο.

Ρουμανία

Η τρέχουσα εθνική στρατηγική τουρισμού είναι ένα γενικό πρόγραμμα επενδύσεων στον τουριστικό κλάδο, από κοινού με δύο εθνικές τομεακές

²⁰ Ουγγρικός Οργανισμός Τουρισμού, εθνική στρατηγική ανάπτυξης τουρισμού για το 2030, Οκτώβριος 2017.

²¹ Υπουργείο Αθλητισμού και Τουρισμού, πρόγραμμα ανάπτυξης του τουρισμού έως το 2020, Σεπτέμβριος 2015.

στρατηγικές: μία για τον οικοτουρισμό και μία για τον ιαματικό τουρισμό²². Η ρουμανική κυβέρνηση εργάζεται επί μιας ολοκληρωμένης εθνικής στρατηγικής για τον τουρισμό. Κύριος στόχος αυτής της στρατηγικής είναι να καταστεί η χώρα τουριστικός προορισμός υψηλής ποιότητας έως το 2030, με επίκεντρο τη μοναδική πολιτιστική και φυσική κληρονομιά της. Λόγω των προκλήσεων της πανδημίας COVID-19, οι εργασίες αυτές έχουν ανασταλεί προς το παρόν.

Ισπανία

Την τρέχουσα εθνική στρατηγική τουρισμού συνίσταται στο ισπανικό πρόγραμμα τουρισμού Ορίζων 2020²³, το οποίο αναθεωρήθηκε εν μέρει συν τω χρόνω, ώστε να συμπεριλάβει νέα στοιχεία και να επικαιροποιήσει ποικίλες δράσεις και στρατηγικούς άξονες. Μια νέα εθνική στρατηγική για βιώσιμο τουρισμό το 2030 βρίσκεται υπό επεξεργασία. Η στρατηγική αυτή θα λάβει υπόψη τον αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19 και θα καθορίσει στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για την πολιτική τουρισμού της Ισπανίας, αναλύοντας τις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει ο τουριστικό κλάδος την επόμενη δεκαετία.

36 Συνολικά, η ανάλυσή μας έδειξε ότι και οι τέσσερις εθνικές στρατηγικές αποτελούσαν απάντηση σε παρόμοιες προτεραιότητες με εκείνες που καθόρισε η στρατηγική της Επιτροπής, όπως η βιωσιμότητα και η ποιότητα του τουρισμού, η ψηφιοποίηση και η ανταγωνιστικότητα. Καμία από αυτές δεν αναφέρεται στις προτεραιότητες της ανακοίνωσης της Επιτροπής του 2010 ή σε κάποια από τις επικαιροποιήσεις τους το 2015 και το 2019.

37 Οι στρατηγικές αυτών των τεσσάρων κρατών μελών βρίσκονται επί του παρόντος υπό αναθεώρηση, ώστε να μπορέσουν να καλύψουν την περίοδο έως το 2030. Δεδομένου ότι οι εν λόγω εργασίες πραγματοποιούνται από κάθε κράτος μέλος ανεξάρτητα, υπάρχει ο κίνδυνος οι διασυνοριακές πτυχές του τουρισμού να μην εξεταστούν επαρκώς. Εν τω μεταξύ, η Επιτροπή προετοιμάζει το θεματολόγιο για τον τουρισμό της ΕΕ για το 2030 (βλέπε παράγραφο 41).

²² Ρουμανική κυβέρνηση: εθνικό γενικό πρόγραμμα επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού, απόφαση 558 της 04/08/2017· εθνική στρατηγική για τον ιαματικό τουρισμό, απόφαση 572 της 08/08/2019· εθνική στρατηγική για τον οικοτουρισμό, απόφαση 358 της 30/05/2019.

²³ Υπουργείο Βιομηχανίας, Τουρισμού και Εμπορίου, ισπανικό πρόγραμμα για τον τουρισμό στο πλαίσιο του «Ορίζων 2020», Νοέμβριος 2007.

Ο αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19 πιέζει για μια ανανεωμένη στρατηγική τουρισμού της ΕΕ

Οι εθνικές αρχές αξιολογούν θετικότερα τη στρατηγική της Επιτροπής της περιόδου 2014-2020 από ό,τι οι εκπρόσωποι του τουριστικού κλάδου

38 Οι αρμόδιες εθνικές αρχές για την πολιτική τουρισμού στα τέσσερα κράτη μέλη που κάλυψε ο έλεγχος αξιολογούσαν γενικώς θετικά τις προτεραιότητες της ΕΕ για τον τουρισμό, για την περίοδο 2014-2020, καθώς και τις υποστηρικτικές δράσεις της. Ωστόσο, τόνισαν επίσης ότι, υπό το πρίσμα του αντικτύπου της πανδημίας COVID-19 στον τουριστικό κλάδο, θα ήταν σκόπιμο η ΕΕ να επικαιροποιήσει τη στρατηγική της για τον τουρισμό ως απάντηση στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και να χαράξει πορεία προς έναν ανθεκτικότερο τουριστικό κλάδο για το μέλλον.

39 Εν τω μεταξύ, εκπρόσωποι της τουριστικής βιομηχανίας της ΕΕ και διεθνών οργανισμών τουρισμού, με τους οποίους συνομιλήσαμε στο πλαίσιο του εν προκειμένω ελέγχου, δήλωσαν ότι, παρά την ηγετική θέση της ως τουριστικού προορισμού παγκοσμίως, η ΕΕ στερείται κοινής στρατηγικής τουρισμού και χάρτη πορείας για το μέλλον του κλάδου. Επιπλέον, σημείωσαν ότι η Επιτροπή θα πρέπει να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο τόσο στην ανάπτυξη μιας τέτοιας στρατηγικής όσο και στην υλοποίησή της.

Η Επιτροπή ανέλαβε τις πρώτες πρωτοβουλίες προς μια νέα στρατηγική τουρισμού

40 Το Μάιο του 2020, ενόψει του σημαντικού αντικτύπου της πανδημίας COVID-19 στον τουριστικό κλάδο, η Επιτροπή δημοσίευσε ανακοίνωση με τίτλο «Τουρισμός και μεταφορές το 2020 και μετά»²⁴. Η ανακοίνωση περιλάμβανε βραχυπρόθεσμες συστάσεις για την αντιμετώπιση του αντικτύπου της COVID-19 τη θερινή περίοδο του 2020 (βλέπε σημείο 66). Όσον αφορά τον μελλοντοστραφή προσανατολισμό, η Επιτροπή πρότεινε τη διοργάνωση ευρωπαϊκής διάσκεψης για τον τουρισμό, προκειμένου να εξετάσει τον τουρισμό του αύριο και να αρχίσει τη χάραξη ενός ευρωπαϊκού θεματολογίου για τον τουρισμό για το 2050.

²⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Τουρισμός και μεταφορές το 2020 και μετά, COM(2020) 550 final της 13.5.2020.

41 Τον Μάιο του 2021, η Επιτροπή ανακοίνωσε την έναρξη μίας ειδικής δράσης με τίτλο «Η από κοινού δημιουργία πράσινης και ψηφιακής διόδου μετάβασης»²⁵. Στη συνέχεια, τον Ιούνιο του 2021, η Επιτροπή δημοσίευσε έγγραφο με τίτλο «Scenarios towards co-creation of transition pathway for tourism for a more resilient, innovative and sustainable ecosystem»²⁶, που αφορά την περίοδο έως το 2030. Ξεκίνησε, επίσης, δημόσια διαβούλευση για τον εντοπισμό των καταλληλότερων δράσεων για την επίτευξη του στόχου αυτού.

Οι νομοθέτες της ΕΕ ζητούν μια νέα ενωσιακή στρατηγική τουρισμού για την μετά την COVID-19 εποχή

42 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διατράνωσε την έκκλησή του προς την Επιτροπή να επικαιροποιήσει τη στρατηγική τουρισμού²⁷. Τον Μάρτιο του 2021 ενέκρινε ψήφισμα σχετικά με την «θέσπιση στρατηγικής της ΕΕ για βιώσιμο τουρισμό»²⁸, με το οποίο καλούσε την Επιτροπή να παρουσιάσει σχέδιο δράσης το 2021 και να αναπτύξει μια επικαιροποιημένη ενωσιακή στρατηγική προς αντικατάσταση αυτής που καθόριζε στην ανακοίνωση του 2010 για τον βιώσιμο και στρατηγικό τουρισμό.

43 Στο ίδιο πνεύμα, το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας που συνήλθε τον Μάιο του 2021²⁹ κάλεσε την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να σχεδιάσουν ένα ευρωπαϊκό θεματολόγιο για τον τουρισμό για το 2030/2050. Αυτό θα πρέπει να γίνει σε συνεργασία με τους σχετικούς ενδιαφερόμενους και να ανταποκρίνεται στις βασικές στρατηγικές προκλήσεις για την προώθηση της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης

²⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Επικαιροποίηση της νέας βιομηχανικής στρατηγικής του 2020: προς μια ισχυρότερη ενιαία αγορά για την ανάκαμψη της Ευρώπης. COM(2021) 350 final της 5.5.2021.

²⁶ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Scenarios towards co-creation of transition pathway for tourism for a more resilient, innovative and sustainable ecosystem, SWD(2021) 164 final της 21.6.2021.

²⁷ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 29ης Οκτωβρίου 2015 σχετικά με «νέες προκλήσεις και ιδέες για την προώθηση του τουρισμού στην Ευρώπη» [2014/2241(INI)] και ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με «τον τουρισμό και τις μεταφορές το 2020 και μετά» της 19ης Ιουνίου 2020 [2020/2649(RSP)].

²⁸ P9_TA(2021)0109 – Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 25ης Μαρτίου 2021 σχετικά με τη θέσπιση στρατηγικής της ΕΕ για βιώσιμο τουρισμό [2020/2038(INI)].

²⁹ Ο τουρισμός στην Ευρώπη για την επόμενη δεκαετία: βιώσιμος, ανθεκτικός, ψηφιακός, παγκόσμιος και κοινωνικός – συμπεράσματα του Συμβουλίου (εγκρίθηκαν στις 27.5.2021).

του τουριστικού οικοσυστήματος και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της ανθεκτικότητας και της βιωσιμότητάς του.

Η χρηματοδοτική στήριξη του ΕΤΠΑ 2014-2020 για τις δημόσιες τουριστικές επενδύσεις ανταποκρίθηκε στους στόχους τόσο του ενωσιακού όσο και του εθνικού τουρισμού, ωστόσο ορισμένες αδυναμίες στην επιλογή των έργων περιόρισαν την αποτελεσματικότητά της

Ο σχεδιασμός των ΕΠ του ΕΤΠΑ ήταν σύμφωνος με τις ενωσιακές, εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές τουρισμού

44 Εξετάσαμε τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή είχε αξιολογήσει τη συνέπεια των συμφωνιών εταιρικής σχέσης και των ΕΠ με τη στρατηγική και τις προτεραιότητές της για τον τουρισμό. Εξετάσαμε, επίσης, κατά πόσον οι επενδυτικές προτεραιότητες των ΕΠ ήταν σύμφωνες με τις ισχύουσες εθνικές ή περιφερειακές στρατηγικές τουρισμού, οι οποίες καθορίζονται ανεξάρτητα, εκτός του προγραμματισμού της ΕΕ.

45 Η ΓΔ REGIO, σε διαβούλευση με άλλες γενικές διευθύνσεις της Επιτροπής, διηύθυνε τη διαδικασία αξιολόγησης της συνοχής των θεματικών στόχων και των επενδυτικών προτεραιοτήτων των ΕΠ με το περιεχόμενο των συμφωνιών εταιρικής σχέσης. Η εν λόγω αξιολόγηση αποτελεί μέρος της διαδικασίας που οδηγεί στην έγκριση των ΕΠ.

46 Σε συνέχεια της αξιολόγησης των επιλεγμένων συμφωνιών εταιρικής σχέσης και των ΕΠ του ΕΤΠΑ από την Επιτροπή, οι επίσημες επιστολές σχετικά με τα ΕΠ που στάλθηκαν στα κράτη μέλη περιείχαν ορισμένες παρατηρήσεις. Οι σχετικές με τον τουρισμό παρατηρήσεις σε αυτές τις επιστολές επικεντρώνονταν στην ύπαρξη συνοχής με τις συνολικές στρατηγικές περιφερειακής ανάπτυξης. Η Επιτροπή ζήτησε διευκρινίσεις και περαιτέρω πληροφορίες, γεγονός που οδήγησε σε διορθώσεις των ΕΠ.

47 Το ρυθμιστικό πλαίσιο του ΕΤΠΑ για την περίοδο 2014-2020 δεν προέβλεπε κάποια ειδική επενδυτική προτεραιότητα ή εκ των προτέρων αιρεσιμότητα για τις τουριστικές επενδύσεις. Δεδομένου ότι δεν υπήρχε καμία νομική υποχρέωση, η Επιτροπή δεν έλεγξε ειδικότερα κατά πόσο τα ΕΠ ήταν σύμφωνα με τις ενωσιακές προτεραιότητες για τον τουρισμό ή με τις υπάρχουσες εθνικές ή περιφερειακές στρατηγικές τουρισμού.

48 Συνολικά, από την ανάλυσή μας προέκυψε ότι η στόχευση της χρηματοδοτικής στήριξης για τις τουριστικές επενδύσεις στο πλαίσιο των ΕΠ του ΕΤΠΑ που εξετάστηκαν για τους σκοπούς του ελέγχου ήταν συνεπής τόσο με την εκ των προτέρων αξιολόγηση που είχαν διενεργήσει οι διαχειριστικές αρχές όσο και με τις διατάξεις της αντίστοιχης συμφωνίας εταιρικής σχέσης. Για τα επιλεγμένα ΕΠ, εντοπίσαμε τις ακόλουθες τέσσερις κοινές γενικές προτεραιότητες:

- την ανάπτυξη υποδομών και προϊόντων τουρισμού,
- την τόνωση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών επιχειρήσεων,
- την προστασία και προώθηση φυσικών και πολιτιστικών χώρων ως τουριστικών πόρων, και
- την προώθηση της ανάπτυξης των τοπικών οικονομιών και της δημιουργίας θέσεων εργασίας.

Όλες αυτές οι προτεραιότητες ήταν γενικώς σύμφωνες με τους στόχους των υφιστάμενων σχεδίων περιφερειακής ανάπτυξης και, κατά περίπτωση, με τις ειδικές εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές τουρισμού.

Τα έργα επιλέγονται μεν μέσω διαφορετικών διαδικασιών, ωστόσο ορισμένες αδυναμίες στον αρχικό σχεδιασμό και στην εκτίμηση αναγκών εγκυμονούν κινδύνους για την αποτελεσματικότητα και τη βιωσιμότητα των συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ τουριστικών επενδύσεων

49 Εξετάσαμε τον τρόπο με τον οποίο επιλέχθηκε και υλοποιήθηκε δείγμα έργων που υποβλήθηκε από τις δημόσιες αρχές των τεσσάρων κρατών μελών. Ειδικότερα, εξετάσαμε αν τα κριτήρια επιλογής των έργων ήταν σύμφωνα με τις επενδυτικές προτεραιότητες των ΕΠ και τις εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές τουρισμού, αν η διαδικασία επιλογής διασφάλισε ότι επιλέχθηκαν μόνο τα ώριμα και καλά οργανωμένα έργα και αν τα επιλεγμένα έργα υλοποιήθηκαν αποτελεσματικά, ήταν βιώσιμα και είχαν αντίκτυπο που υπερέβαινε το μεμονωμένο έργο.

Τα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν διαφορετικές διαδικασίες επιλογής

50 Τα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν διαφορετικές διαδικασίες αξιολόγησης και επιλογής των τουριστικών έργων που παρουσιάστηκαν από τις δημόσιες αρχές: ανταγωνιστικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, εκδηλώσεις ενδιαφέροντος, διαδικασία «εξυπηρέτησης κατά χρονική προτεραιότητα» ή προεπιλεγμένοι

κατάλογοι τουριστικών χώρων που επρόκειτο να στηριχθούν. Όλες αυτές οι διαδικασίες είναι αποδεικτές για αυτού του είδους τα έργα, είναι δε στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών να αποφασίσουν ποια θα ακολουθήσουν. Βάσει της ανάλυσής μας, οι διαδικασίες επιλογής ήταν γενικώς σύμφωνες με τους ισχύοντες κανόνες, τους στρατηγικούς προσανατολισμούς και τα κριτήρια επιλογής που είχαν εγκριθεί στο αντίστοιχο ΕΠ.

Ο αρχικός σχεδιασμός και η εκτίμηση αναγκών χώλαιναν σε αρκετά έργα

51 Για αρκετά από τα έργα που εξετάσαμε, διαπιστώσαμε ότι οι προτάσεις τους δεν διακρίνονταν για τον επαρκή αρχικό σχεδιασμό τους, ούτε για τις εκτιμήσεις αναγκών, συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης της ζήτησης. Αυτό οδήγησε συχνά σε καθυστερήσεις, υπερβάσεις κόστους και μεταβολές του εύρους του έργου κατά την υλοποίησή του (βλέπε τέτοιο παράδειγμα στο [πλαίσιο 2](#)).

Πλαίσιο 2 – Παράδειγμα ισπανικού έργου που γνώρισε τόσο σημαντικό περιορισμό του εύρους του όσο και καθυστερήσεις

Το 2017, ξεκίνησε έργο κατασκευής τριών ποδηλατοδρόμων μήκους 368 χλμ., ένας εκ των οποίων αποτελούσε τμήμα του δικτύου Eurovelo Route 8, στην ισπανική επαρχία Cádiz. Ο αρχικός προϋπολογισμός ήταν 13,1 εκατομμύρια ευρώ εκ των οποίων τα 10,5 εκατομμύρια θα εισφέρονταν από την ΕΕ. Σκοπός του έργου ήταν να συμβάλει στην ανάπτυξη του βιώσιμου τουρισμού στην περιοχή. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της υλοποίησης, το εύρος του έργου περιορίστηκε σημαντικά ως προς την τιμή-στόχο αναφορικά με το μήκος του, το οποίο κατέληξε να οριστεί στα 149 χλμ., λόγω διαφόρων διοικητικών και τεχνικών ζητημάτων που δεν μπορούσαν να προβλεφθούν στο στάδιο σχεδιασμού του προγράμματος. Έως τον Μάρτιο του 2021, είχαν δοθεί προς χρήση μόνο δύο χιλιόμετρα των ποδηλατοδρόμων.

Παρά τον σημαντικό αυτό περιορισμό του εύρους του έργου, ο αρχικός προϋπολογισμός του αυξήθηκε περίπου κατά 30 %, ανερχόμενος σε 17,3 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων η ΕΕ θα παρείχε τα 13,8 εκατομμύρια ευρώ. Η αύξηση του προϋπολογισμού οφειλόταν σε μεταβολές των επιμέρους σχεδιαστικών και κατασκευαστικών στοιχείων: παραδείγματος χάριν, μεταβολές για τη βελτίωση της σταθερότητας των ποδηλατοδρόμων με σκοπό να ελαχιστοποιηθεί η μελλοντική τους συντήρηση ή κατασκευή μεγαλύτερων σε μήκος ποδηλατοδρόμων για την αποφυγή δρόμων ή υδατορευμάτων. Το έργο, το οποίο αρχικά προβλεπόταν να ολοκληρωθεί έως τα τέλη του 2020, προγραμματίζεται πλέον να περατωθεί έως τον Ιούνιο του 2023.

52 Όπως ιδιαιτέρως, οι καθυστερήσεις στην υλοποίηση αποτελούσαν συχνό πρόβλημα των έργων του δείγματος. Από τα 17 έργα του δείγματος της

περιόδου 2014-2020, 11 αναμένονταν ή αναμένονται να καθυστερήσουν για έξι μήνες ή περισσότερο συγκριτικά με την ημερομηνία ολοκλήρωσης που είχε συμφωνηθεί στην αρχική συμφωνία επιχορήγησης. Στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν τέσσερα έργα στην Ουγγαρία, ένα στην Πολωνία, δύο στη Ρουμανία και τέσσερα στην Ισπανία. Ένα επιπλέον έργο στην Ουγγαρία αποσύρθηκε κατά τη διάρκεια των σχετικών ελεγκτικών εργασιών μας. Οι κύριοι λόγοι για αυτές τις καθυστερήσεις σχετίζονται με:

- διοικητικά προβλήματα: χρονοβόρες ή ανεπιτυχείς διαδικασίες υποβολής προσφορών, καθυστερήσεις στην έκδοση οικοδομικών αδειών, δυσκολίες στην αγορά γης, μεταβολές των περιφερειακών/τοπικών κυβερνήσεων και
- προβλήματα στην εκτέλεση των εργασιών: τεχνικά ή περιβαλλοντικά ζητήματα που απαιτούσαν επανασχεδιασμό του έργου, προσωρινή αναστολή εργασιών λόγω καιρικών συνθηκών, περιοριστικά μέτρα που σχετίζονταν με την πανδημία COVID-19.

53 Μια άλλη ειδική αδυναμία στον σχεδιασμό των έργων που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την αποτελεσματικότητα και τη βιωσιμότητά τους είναι η χρηματοδότηση παρόμοιων έργων σε γειτονικές τοποθεσίες (βλέπε παράδειγμα στο [πλαίσιο 3](#)).

Πλαίσιο 3 – Παράδειγμα πολωνικού έργου που έλαβε χρηματοδότηση από την ΕΕ, ενώ βρισκόταν κοντά σε παρόμοιο έργο που είχε και αυτό χρηματοδοτηθεί από την ΕΕ

Στην Πολωνία συγχρηματοδοτήθηκε έργο με σκοπό την ανακαίνιση ιστορικών δημόσιων χώρων στο κέντρο ιαματικής πόλης. Το έργο εντασσόταν στη στρατηγική της πόλης για την ανάπτυξη του τουρισμού και των ψυχαγωγικών και ιαματικών υποδομών και εγκαταστάσεων, η οποία περιλάμβανε και άλλα συγχρηματοδοτούμενα έργα.

Ωστόσο, σε άλλη γειτονική ιαματική πόλη (μόλις 10 χλμ. μακριά) εντοπίσαμε να εφαρμόζεται ένα άλλο σχέδιο ανάπτυξης που εκμεταλλευόταν παρόμοιους φυσικούς πόρους. Αυτό το σχέδιο περιλάμβανε συγχρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα με παρόμοιες εκροές. Αντί ενός κοινού σχεδίου ανάπτυξης για τη δημιουργία κοινής και συμπληρωματικής τουριστικής προσφοράς, οι δύο πόλεις είχαν καταρτίσει δικά τους χωριστά σχέδια και σχετικά έργα, με πιθανό κίνδυνο τη μείωση της αποτελεσματικότητας και της βιωσιμότητας της στήριξης λόγω της χρηματοδότησης παρόμοιων υποδομών σε γειτονικές τοποθεσίες.

Δεν είχαν όλα τα ολοκληρωμένα έργα θετικό αντίκτυπο στην τουριστική δραστηριότητα της περιοχής

54 Προκειμένου να αναλύσουμε τη βιωσιμότητα και τον αντίκτυπο των έργων στη συνολική τουριστική δραστηριότητα της περιοχής, εξετάσαμε, επίσης, δείγμα 15 ολοκληρωμένων έργων με ιδιαίτερη έμφαση σε όσα είχαν ολοκληρωθεί προ αρκετών ετών, τα περισσότερα εκ των οποίων είχαν χρηματοδοτηθεί κατά την περίοδο 2007-2013.

55 Από την ανάλυσή μας προέκυψαν ανάμικτα αποτελέσματα. Εντοπίσαμε αρκετά έργα που είχαν επιτύχει (ή ακόμα υπερβεί) τους στόχους τους, συμβάλλοντας επιτυχώς στην προώθηση των τουριστικών δραστηριοτήτων της περιοχής τους (βλέπε παραδείγματα στο [πλαίσιο 4](#)). Κοινός στόχος όλων των έργων είναι η βελτίωση της ποιότητας και η αύξηση της ζήτησης των τουριστικών υπηρεσιών στην περιοχή, πέρα από το έργο αυτό καθαυτό, ώστε δυνητικά να επέλθουν δευτερογενείς συνέπειες προς όφελος των τοπικών οικονομιών.

Πλαίσιο 4 – Παραδείγματα ολοκληρωμένων έργων που προώθησαν αποτελεσματικά τον τουρισμό στην οικεία περιοχή

- Ένα έργο περιλάμβανε την ανάπτυξη πολιτιστικού συγκροτήματος και άλλων τουριστικών εγκαταστάσεων σε κάστρο της βορειοανατολικής Ουγγαρίας. Μετά την ολοκλήρωσή του, το έργο ανταποκρίθηκε επιτυχώς τους προβλεπόμενους στόχους του που αφορούσαν την αύξηση του αριθμού των επισκεπτών. Το κάστρο έλαβε δύο διακρίσεις ως προορισμός φιλικός προς τις οικογένειες και έλαβε το βραβείο «Travellers' Choice» το 2020. Χάρη στην αύξηση της τουριστικής ζήτησης, ο δικαιούχος υπέγραψε, επίσης, συμφωνίες συνεργασίας με τοπικούς εταίρους, όπως παρόχους καταλυμάτων και εστιατόρια, με αντικείμενο δραστηριότητες προώθησης και πληροφόρησης.
- Ένα άλλο έργο περιλάμβανε την κατασκευή τμήματος ποδηλατοδρόμου γύρω από μια γραφική λίμνη, κοντά σε ορεινή περιοχή της νότιας Πολωνίας. Μέχρι τότε η λίμνη είχε ελάχιστα εξερευνηθεί από τους τουρίστες λόγω της έλλειψης τουριστικών υποδομών. Το έργο ολοκληρώθηκε επιτυχώς και είναι πλέον λειτουργικό. Σύμφωνα με τον δήμο, ο ποδηλατόδρομος χρησιμοποιείται εντατικά και τυγχάνει επιδοκίμασιών από τους ποδηλάτες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των τουριστικών ροών. Επιπλέον, μπορεί να λειτουργήσει και εκτός τουριστικής περιόδου, παραδείγματος χάριν, ως μονοπάτι για περπάτημα στο χιόνι κατά τη διάρκεια του χειμώνα. Το έργο κέρδισε έναν πρόσφατο διαγωνισμό για μοναδικά περιφερειακά τουριστικά αξιοθέατα και θεωρείται ένας από τους ωραιότερους ποδηλατόδρομους στην Πολωνία.

- Ένα άλλο έργο περιλάμβανε την ανακαίνιση υφιστάμενου παλαιού κτιρίου σε αρχαιολογικό χώρο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ανδαλουσία (Ισπανία). Το έργο ολοκληρώθηκε και το ανακαινισμένο κτίριο χρησιμοποιείται ως κέντρο επισκεπτών και μουσείο με μόνιμες και προσωρινές εκθέσεις που προβάλλουν τη σημασία του αρχαιολογικού χώρου. Για τη διασφάλιση της λειτουργικής και οικονομικής βιωσιμότητας του χώρου, αναπτύχθηκε μοντέλο διοίκησης και διαχείρισης. Μόλις οι νέες εγκαταστάσεις καταστούν πλήρως λειτουργικές μετά τη λήξη των περιορισμών της COVID-19, αναμένεται σημαντική αύξηση του αριθμού των επισκεπτών.

56 Άλλα έργα είχαν περιορισμένο μόνον, ή και καθόλου, αντίκτυπο στην τόνωση του τουρισμού. Οι κύριοι λόγοι για τον περιορισμένο αντίκτυπο ήταν οι ακόλουθοι:

- οι επενδύσεις ήταν μεμονωμένες επειδή δεν συνδέονταν με άλλες τουριστικές υποδομές ή επειδή δεν είχαν υλοποιηθεί συμπληρωματικά έργα·
- δεν υπήρχε αποτελεσματικό μάρκετινγκ και τουριστικές πληροφορίες· ή
- οι υποστηριζόμενες υποδομές χρησιμοποιούνται κυρίως από την τοπική κοινότητα (σχετικό παράδειγμα παρατίθεται στο [πλαίσιο 5](#)).

Πλαίσιο 5 – Παράδειγμα ολοκληρωμένου πολωνικού έργου που ήταν αναποτελεσματικό ως προς την προώθηση του τουρισμού στην οικεία περιοχή, επειδή χρησιμοποιείται κυρίως από την τοπική κοινότητα

Ένα έργο αφορούσε την κατασκευή κέντρου αναψυχής και ψυχαγωγίας σε ένα χωριό κοντά σε μια προσφάτως δημιουργηθείσα τεχνητή λίμνη στην Πολωνία. Το κέντρο κατασκευάστηκε γύρω από υφιστάμενο γήπεδο ποδοσφαίρου και οι εργασίες συμπεριλάμβαναν την κατασκευή υπαίθριων αθλητικών και ψυχαγωγικών εγκαταστάσεων, καθώς και την ανακαίνιση και επέκταση υφιστάμενου κτιρίου, ώστε να δημιουργηθούν δωμάτιο αναψυχής, αναγνωστήριο, γραφείο τουριστικών πληροφοριών και αποδυτήρια για τους χρήστες των αθλητικών εγκαταστάσεων.

Το έργο αποτελεί εφάπαξ, μεμονωμένη επένδυση: συμπεριλαμβανόταν στο σχέδιο ανάπτυξης της γειτονικής λίμνης, αλλά, καθώς σχεδόν κανένα άλλο από τα προβλεπόμενα στο σχέδιο μέτρα δεν υλοποιήθηκε, δεν υπάρχει σχεδόν καμία τουριστική υποδομή γύρω από τη λίμνη. Το έργο ωφελεί κυρίως την τοπική κοινότητα και έχει περιορισμένο μόνον αντίκτυπο στη στήριξη της ανάπτυξης του τουρισμού. Το μόνο σαφές τουριστικό στοιχείο, το γραφείο τουριστικών

πληροφοριών, δεν λειτουργεί ενεργά: δεν διαχειρίζεται ιστότοπο και δεν δημοσιεύει καμία διαδικτυακή πληροφορία.

Η καθοδήγηση της Επιτροπής περιλάμβανε την αποτελεσματικότητα και τη βιωσιμότητα των τουριστικών επενδύσεων, ωστόσο αρκετά ήταν τα ζητήματα που δεν αναφέρονταν

57 Εξετάσαμε κατά πόσον η Επιτροπή εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις προϋποθέσεις παροχής στήριξης από το ΕΤΠΑ για τουριστικές επενδύσεις, καθώς και σχετικά με την παροχή βοήθειας στα κράτη μέλη κατά την επιλογή και την υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων αποτελεσματικών και βιώσιμων τουριστικών έργων.

58 Το 2014, η ΓΔ REGIO εξέδωσε ειδική θεματική καθοδήγηση³⁰ για τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες θα μπορούσαν να αξιολογηθούν οι επενδύσεις του ΕΤΠΑ στον τουριστικό κλάδο κατά την περίοδο 2014-2020. Η καθοδήγηση αυτή διαβιβάστηκε στις διαχειριστικές αρχές των κρατών μελών και περιλάμβανε ειδικότερα:

- παραδείγματα σχετικών επενδύσεων στον τουριστικό κλάδο που σχετίζονται με τη διαφοροποίηση της τουριστικής προσφοράς και την επέκταση της τουριστικής περιόδου, την ανάπτυξη τουριστικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας ή προϊόντων που απευθύνονται σε συγκεκριμένες ομάδες, τις καινοτόμους υπηρεσίες και την ψηφιοποίηση·
- αρνητικά παραδείγματα που αντιπροσωπεύουν σημαντικούς κινδύνους για την αποτελεσματικότητα των τουριστικών έργων, όπως εφάπαξ ή μεμονωμένα έργα, τουριστικές επενδύσεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αλληλεπικάλυψη των εγκαταστάσεων ή σε φαινόμενο μετατόπισης, συγχρηματοδότηση ξενοδοχείων πέντε αστέρων ή επαγγελματικών αθλητικών οργανώσεων·
- την ανάγκη να λαμβάνονται υπόψη η χρηματοδοτική βιωσιμότητα των έργων και οι δευτερογενείς συνέπειες των επενδύσεων, ιδίως όσον αφορά την απασχόληση ή την οικονομική δραστηριότητα εκτός των τουριστικών περιόδων.

59 Από τη θεματική καθοδήγηση της Επιτροπής προκύπτει ότι τα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα τουριστικών υποδομών θα πρέπει να

³⁰ Thematic Guidance Fiche for Desk Officers on Tourism, Version 2, 19.3.2014.

ενσωματωθούν σε σχετικές βιώσιμες και οικονομικά αποδοτικές στρατηγικές προόδου και/ή ανάπτυξης. Ωστόσο, δεν δίνονταν επαρκείς οδηγίες σχετικά με τον κίνδυνο μη ύπαρξης συμβατών στρατηγικών σε γειτονικές περιοχές με το ίδιο (ή παρόμοιο) τουριστικό δυναμικό, τον κίνδυνο αλληλεπικάλυψης των έργων που επιλέγονται για στήριξη από την ΕΕ με άλλα έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και βρίσκονται σε κοντινή απόσταση (γεγονός που μειώνει τη βιωσιμότητά τους) και τον κίνδυνο της μη σωστής συντήρησής τους μετά την ολοκλήρωσή τους. Από τον έλεγχο μας προέκυψε ότι, σε αρκετές περιπτώσεις, ορισμένοι από αυτούς τους κινδύνους πράγματι επήλθαν (βλέπε το παράδειγμα στο [πλαίσιο 3](#)).

Παρακολούθηση των αποτελεσμάτων: περιορισμένη χρήση του κοινού δείκτη για τον τουρισμό και μη πλήρης κάλυψη όλων των ειδών των αποτελεσμάτων των έργων

60 Τα αποτελέσματα των συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ έργων θα πρέπει να παρακολουθούνται βάσει σχετικών δεικτών. Εξετάσαμε το πλαίσιο παρακολούθησης για τον τουρισμό και, ειδικότερα, τους δείκτες που καθορίζονται για τις τουριστικές παρεμβάσεις στον κανονισμό του ΕΤΠΑ. Εξετάσαμε, επίσης, τις ρυθμίσεις παρακολούθησης που εφαρμόζονται στα έργα του δείγματος.

Μόνον ένας κοινός δείκτης εκροής για τον τουρισμό κατά την περίοδο 2014-2020

61 Η νομοθεσία του ΕΤΠΑ για την περίοδο 2014-2020 περιλάμβανε έναν κοινό δείκτη εκροών για τον τουρισμό³¹: «Αύξηση του αναμενόμενου αριθμού επισκέψεων σε υποστηριζόμενους χώρους πολιτιστικής ή φυσικής κληρονομιάς και πόλους έλξης επισκεπτών» (μονάδα μέτρησης: επισκέψεις/έτος). Η Επιτροπή παρείχε περαιτέρω λεπτομέρειες για τον ορισμό και τη μέτρηση αυτού του δείκτη, όπως περιγράφεται στο [πλαίσιο 6](#).

³¹ Παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1301/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για τη θέσπιση ειδικών διατάξεων σχετικά με τον στόχο «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση» και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006.

Πλαίσιο 6 – Κοινός δείκτης για τον τουρισμό (περίοδος 2014–2020)

Αύξηση του αναμενόμενου αριθμού επισκέψεων σε υποστηριζόμενους χώρους πολιτιστικής ή φυσικής κληρονομιάς και πόλους έλξης επισκεπτών (μονάδα μέτρησης: επισκέψεις/έτος)

Ο δείκτης αυτός μετρά την εκ των προτέρων εκτιμώμενη αύξηση του αριθμού των επισκέψεων σε έναν χώρο το έτος που έπεται της ολοκλήρωσης του έργου. Είναι ιδιαίτερα εύστοχος για βελτιώσεις χώρων που αποσκοπούν στην προσέλκυση και την υποδοχή επισκεπτών για βιώσιμο τουρισμό. Περιλαμβάνει χώρους με ή χωρίς προηγούμενη τουριστική δραστηριότητα (παραδείγματος χάριν, φυσικά πάρκα ή κτίρια που μετατράπηκαν σε μουσεία).

Πηγή: Έγγραφο καθοδήγησης της ΓΔ REGIO για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση. Δείκτης 9, σ. 22.

62 Η Επιτροπή συλλέγει πληροφορίες για τη χρήση του κοινού δείκτη εκροής για τον τουρισμό σε επίπεδο ΕΠ. Αυτές οι πληροφορίες περιλαμβάνουν την τιμή-στόχο που καθορίζεται στα ΕΠ και τις σωρευτικές τιμές που επιτυγχάνονται σύμφωνα με τις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης που υποβάλλουν οι διαχειριστικές αρχές. Σύμφωνα με την Επιτροπή, 16 από τα 27 κράτη μέλη χρησιμοποιούν αυτόν τον κοινό δείκτη για τουλάχιστον ένα από τα ΕΠ του ΕΤΠΑ. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν ειδικούς ανά πρόγραμμα δείκτες. Ωστόσο, κατά την περίοδο 2014-2020, δεν υπήρξαν κοινί δείκτες αποτελέσματος.

63 Για την περίοδο 2021-2027, το νομοθετικό πλαίσιο του ΕΤΠΑ περιλαμβάνει δύο κοινούς δείκτες που σχετίζονται με τον τουρισμό³²: «υποστηριζόμενοι πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι» (ως δείκτης εκροής) και «επισκέπτες υποστηριζόμενων πολιτιστικών και τουριστικών χώρων» (ως δείκτης αποτελέσματος). Ο τελευταίος δείκτης είναι παρόμοιος με αυτόν που χρησιμοποιήθηκε την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού, αλλά έχει πλέον ταξινομηθεί ορθότερα ως δείκτης αποτελέσματος.

Ο κοινός δείκτης για την περίοδο 2014-2020 δεν επέτρεψε την μέτρηση όλων των ειδών αποτελεσμάτων των έργων

64 Ο κοινός δείκτης εκροής που επικεντρώνεται στην αύξηση του αριθμού των επισκεπτών δεν επιτρέπει σε όλες τις περιπτώσεις τη μέτρηση των επιδιωκόμενων

³² Παράρτημα Ι, πίνακας 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1058 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής.

επιτευγμάτων των έργων, μολονότι αυτά αναφέρονταν στην πρόταση του έργου. Παραδείγματος χάριν, τα τουριστικά έργα μπορεί να στοχεύουν στη μείωση της εποχικότητας, στην αύξηση των τουριστικών δαπανών, στη δημιουργία νέων τουριστικών επιχειρήσεων ή στη μείωση του περιβαλλοντικού αντικτύπου των τουριστικών χώρων και εγκαταστάσεων. Ως εκ τούτου, επί τη βάση μόνο των πληροφοριών παρακολούθησης, τα αποτελέσματα της χρηματοδότησης των τουριστικών επενδύσεων από το ΕΤΠΑ δεν μπορούν να αξιολογηθούν πλήρως. Σημειώνουμε ότι η εκ των υστέρων αξιολόγηση της στήριξης από το ΕΤΠΑ για την περίοδο 2014-2020 που πρέπει να πραγματοποιηθεί έως το τέλος του 2024³³ αναμένεται να επιτρέψει στην Επιτροπή να αξιολογήσει τον αντίκτυπο της χρηματοδότησής της στον τουριστικό κλάδο της ΕΕ κατά την περίοδο αυτή. Επιπλέον, έχει προγραμματιστεί ενδιάμεση αξιολόγηση για την περίοδο 2021-2027 έως το τέλος του 2024³⁴.

Η Επιτροπή έθεσε σε εφαρμογή δράσεις για τον μετριασμό του αντικτύπου της πανδημίας COVID-19 στον τουριστικό κλάδο της ΕΕ

65 Εξετάσαμε κατά πόσον η Επιτροπή είχε υποβάλει μέτρα και προτάσεις για τον περιορισμό του αντικτύπου της πανδημίας COVID-19 στον τουριστικό κλάδο της ΕΕ και την προώθηση της ανάκαμψής του εγκαίρως ενόψει της θερινής περιόδου του 2021.

³³ Άρθρο 57 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία.

³⁴ Άρθρο 45 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων.

66 Τον Μάιο του 2020 η Επιτροπή πρότεινε σειρά κατευθυντήριων γραμμών και συστάσεων με ειδικό αντίκτυπο στον τουρισμό³⁵ (βλέπε επίσης παράγραφο 40). Αυτές περιλάμβαναν:

- κοινή προσέγγιση για την αποκατάσταση της ελεύθερης κυκλοφορίας και την άρση των περιορισμών στα εσωτερικά σύνορα της ΕΕ,
- πλαίσιο στήριξης της σταδιακής επανεκκίνησης των μεταφορών με παράλληλη εγγύηση της ασφάλειας των επιβατών και του προσωπικού,
- κριτήρια για την ασφαλή και σταδιακή αποκατάσταση των τουριστικών δραστηριοτήτων και την ανάπτυξη πρωτοκόλλων υγείας για τις εγκαταστάσεις φιλοξενίας, όπως τα ξενοδοχεία.

67 Επιπροσθέτως, τον Ιούνιο του 2020, η Επιτροπή εγκαινίασε τον ιστότοπο «[Re-open EU](#)» ο οποίος παρέχει πληροφορίες για τους ταξιδιωτικούς περιορισμούς και τις υγειονομικές απαιτήσεις που ισχύουν σε κάθε κράτος μέλος.

68 Ήδη από τον Νοέμβριο του 2020, η Επιτροπή υποστήριξε το έργο των κρατών μελών αναφορικά με τα πιστοποιητικά στο [eHealth Network](#), ένα εθελοντικό δίκτυο το οποίο συνδέει τις εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για την ηλεκτρονική υγεία. Οι πρώτες κατευθυντήριες γραμμές δημοσιεύθηκαν τον Ιανουάριο του 2021. Στα τέλη Μαΐου του 2021, η Επιτροπή πρότεινε³⁶ την επικαιροποίηση της σύστασης του Συμβουλίου³⁷ για τον συντονισμό των περιορισμών της ελεύθερης μετακίνησης στην ΕΕ, καθορίζοντας σαφείς κανόνες για τις προϋποθέσεις άρσης των ταξιδιωτικών περιορισμών για κατόχους του ενωσιακού ψηφιακού πιστοποιητικού COVID.

69 Τον Ιούνιο του 2021, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε συμφωνία για την εφαρμογή του πιστοποιητικού αυτού από την 1η Ιουλίου 2021, με

³⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Τουρισμός και μεταφορές το 2020 και μετά, COM(2020) 550 final της 13.5.2020.

³⁶ Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για την τροποποίηση της σύστασης (ΕΕ) 2020/1475 του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2020, σχετικά με την εφαρμογή συντονισμένης προσέγγισης όσον αφορά τον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19, COM(2021) 294 final.

³⁷ Σύσταση (ΕΕ) 2020/1475 του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2020, σχετικά με την εφαρμογή συντονισμένης προσέγγισης όσον αφορά τον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19.

την ονομασία «ενωσιακό ψηφιακό πιστοποιητικό COVID». Ο κανονισμός θα ισχύει για 12 μήνες, αλλά η διάρκειά του μπορεί να παραταθεί (βλέπε [πλαίσιο 7](#)).

Πλαίσιο 7 – Το ενωσιακό ψηφιακό πιστοποιητικό COVID – ορισμένες γενικές πληροφορίες

Το σύστημα του ενωσιακού ψηφιακού πιστοποιητικού COVID καλύπτει τρία διαφορετικά είδη πιστοποιητικών COVID-19: πιστοποιητικό εμβολιασμού, πιστοποιητικό διαγνωστικού ελέγχου και πιστοποιητικό ανάρρωσης. Όλοι οι πολίτες της ΕΕ και τα μέλη της οικογένειάς τους, καθώς και οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν ή κατοικούν νόμιμα στα κράτη μέλη και έχουν το δικαίωμα να ταξιδεύουν σε άλλα κράτη μέλη, δικαιούνται να λαμβάνουν δωρεάν τέτοια πιστοποιητικά. Το ενωσιακό πιστοποιητικό περιλαμβάνει τις ελάχιστες απαραίτητες πληροφορίες για την επιβεβαίωση και την επαλήθευση της κατάστασης εμβολιασμού, διαγνωστικού ελέγχου ή ανάρρωσης του δικαιούχου. Για τη διευκόλυνση της αναγνώρισης των ενωσιακών πιστοποιητικών COVID που εκδίδονται σε έντυπη μορφή, δημιουργήθηκε, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, ένα κοινό τυποποιημένο έντυπο³⁸. Το πιστοποιητικό εκδίδεται από και μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλα τα κράτη μέλη, καθώς επίσης και στην Ισλανδία, την Ελβετία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία.

70 Με τη έγκριση του κανονισμού αυτού, τα κράτη μέλη συμφώνησαν να μην επιβάλλουν πρόσθετους ταξιδιωτικούς περιορισμούς στους κατόχους του ενωσιακού ψηφιακού πιστοποιητικού COVID, εκτός εάν αυτοί είναι απαραίτητοι και αναλογικοί για την προστασία της δημόσιας υγείας. Σε μια τέτοια περίπτωση, τα κράτη μέλη πρέπει να ενημερώνουν εγκαίρως την Επιτροπή και τα υπόλοιπα κράτη μέλη, καθώς και να αιτιολογούν τα νέα αυτά μέτρα.

71 Το καλοκαίρι του 2021 το πιστοποιητικό αυτό χρησιμοποιήθηκε από τους πολίτες της ΕΕ ως αποδεικτικό έγγραφο που τους επέτρεπε την ελεύθερη κυκλοφορία και πρόσβαση, παραδείγματος χάριν, σε πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις,

³⁸ https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/ehealth/docs/covid-certificate_paper_guidelines_en.pdf

εστιατόρια και ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις. Έως τα μέσα Οκτωβρίου του 2021, εκτιμάται ότι εκδόθηκαν 591 εκατομμύρια³⁹ πιστοποιητικά.

72 Οι πρωτοβουλίες αυτές της Επιτροπής ήταν κρίσιμες για την αποκατάσταση των ταξιδιωτικών και τουριστικών δραστηριοτήτων εντός της ΕΕ το καλοκαίρι του 2021. Οι εκπρόσωποι των εθνικών αρχών των τεσσάρων κρατών μελών που κάλυψε ο έλεγχος, των διεθνών οργανισμών τουρισμού και του τουριστικού κλάδου που συμβουλευθήκαμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας ήταν, επίσης, θετικοί για τις προτάσεις της Επιτροπής και τα μέτρα που εφάρμοσε για τον περιορισμό του αντικτύπου της πανδημίας COVID-19 στον τουριστικό κλάδο.

³⁹ Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 16, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 2021/953 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το πλαίσιο για την έκδοση, την επαλήθευση και την αποδοχή διαλειτουργικών πιστοποιητικών εμβολιασμού κατά της COVID-19, διαγνωστικού της ελέγχου και ανάρρωσης από αυτή (Ψηφιακό Πιστοποιητικό COVID της ΕΕ) με σκοπό να διευκολυνθεί η ελεύθερη κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της πανδημίας της COVID-19, COM(2021) 649 final της 18.10.2021.

Συμπεράσματα και συστάσεις

73 Συνολικά, στο πλαίσιο του ελέγχου μας διαπιστώσαμε ότι οι δράσεις της Επιτροπής για τη στήριξη της τουριστικής βιομηχανίας της ΕΕ κατά την περίοδο 2014-2020 ήταν μόνον εν μέρει αποτελεσματικές.

74 Η Επιτροπή καθόρισε την τρέχουσα στρατηγική τουρισμού της ΕΕ το 2010. Από το 2015 και έως την πανδημία COVID-19, η Επιτροπή επικαιροποίησε τις προτεραιότητες της ΕΕ για τον τουρισμό στο πλαίσιο ευρύτερων στρατηγικών πολιτικής, χωρίς όμως να καθορίσει σχέδιο δράσης για την υποστήριξη της υλοποίησής τους. Επιπλέον, η στρατηγική της Επιτροπής δεν διευκρίνισε τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη και οι δικές της γενικές διευθύνσεις θα πρέπει να χρησιμοποιούν τη διαθέσιμη χρηματοδότηση της ΕΕ για την επίτευξη των προτεραιοτήτων αυτών. Η Επιτροπή δρομολόγησε μελλοντοστραφείς δράσεις για τον καθορισμό τουριστικού θεματολογίου για το 2030, γεγονός που συνιστά βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Όμως, αυτές δεν έχουν ακόμα μετουσιωθεί σε στρατηγική και σχέδιο δράσης για την μετά την COVID-19 περίοδο με μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους, καθώς επίσης και με αποτελεσματικές ρυθμίσεις διακυβέρνησης και επαρκείς πόρους (βλέπε σημεία [30-43](#)).

Σύσταση 1 – Να καθορίσει νέα στρατηγική για το τουριστικό οικοσύστημα της ΕΕ, η οποία να αποσκοπεί ρητά στη στήριξη επενδύσεων που συμβάλλουν σε μια βιωσιμότερη μορφή τουρισμού

Προκειμένου να αναπτύξει ένα αποτελεσματικό τουριστικό θεματολόγιο για το 2030, η Επιτροπή πρέπει να καθορίσει μια νέα ενοποιημένη στρατηγική για το τουριστικό οικοσύστημα της ΕΕ. Η στρατηγική αυτή, η οποία πρόκειται να αναπτυχθεί σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, πρέπει να ανταποκρίνεται στους στόχους της ΕΕ για έναν περισσότερο πράσινο και βιώσιμο τουρισμό, καθώς και για την εξεύρεση τρόπων αντιμετώπισης των συνεπειών της πανδημίας COVID-19. Η στρατηγική πρέπει να προσδιορίζει τις απαραίτητες δράσεις και την απαραίτητη χρονογραμμή, καθώς και να λαμβάνει υπόψη τον τρόπο με τον οποίο η διαθέσιμη χρηματοδότηση της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένης αυτής που παρέχεται από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας) χρησιμοποιείται για τουριστικές επενδύσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων αυτών.

Χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση της σύστασης: έως τα μέσα του 2022.

75 Στο πλαίσιο των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΤΠΑ, οι υφιστάμενες ενωσιακές, εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές για τον τουρισμό ελήφθησαν υπόψη κατά τον σχεδιασμό και τη στοχοθέτηση των επενδυτικών προτεραιοτήτων για τον τουρισμό (βλέπε σημεία 44-48).

76 Από την ανάλυση των έργων του ΕΤΠΑ σχετικά με τον τουρισμό προέκυψαν ανομοιογενή αποτελέσματα: ορισμένα έργα ήταν βιώσιμα και συνέβαλαν στην προώθηση της τουριστικής δραστηριότητας στην περιοχή, ενώ άλλα είχαν περιορισμένο μόνον αντίκτυπο. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι αδυναμίες στον αρχικό σχεδιασμό των έργων και στις εκτιμήσεις αναγκών, καθώς και στο στάδιο επιλογής των έργων, είχαν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του εύρους τους, καθυστερήσεις και υπερβάσεις κόστους κατά την υλοποίησή τους. Η καθοδήγηση της Επιτροπής για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να χρησιμοποιείται η χρηματοδότηση του ΕΤΠΑ για τον τουρισμό ήταν χρήσιμη, ωστόσο δεν ανταποκρίθηκε επαρκώς σε ορισμένες σημαντικές πτυχές (βλέπε σημεία 49-59).

Σύσταση 2 – Να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν διαδικασίες επιλογής για τις τουριστικές επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, για την υποστήριξη του νέου αυτού στρατηγικού προσανατολισμού

Η Επιτροπή πρέπει να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εγκρίνουν διαδικασίες επιλογής έργων που συμβάλλουν στη διοχέτευση της χρηματοδοτικής στήριξης του ΕΤΠΑ σε τουριστικά έργα τα οποία:

- υποστηρίζονται από επαρκή ανάλυση ζήτησης και εκτιμήσεις αναγκών για τον περιορισμό του κινδύνου αναποτελεσματικότητας·
- είναι συντονισμένα με έργα γειτονικών περιοχών, ώστε να αποφεύγεται η αλληλεπικάλυψη και ο ανταγωνισμός·
- επιφέρουν αντίκτυπο, ανεξάρτητα από το έργο αυτό καθαυτό, στην τόνωση της τουριστικής δραστηριότητας στην περιοχή· και
- είναι βιώσιμα και προβλέπεται να συντηρούνται σωστά μετά την ολοκλήρωσή τους.

Χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση της σύστασης: Εγκαίρως για την υλοποίηση των προγραμμάτων της περιόδου 2021-2027 και το αργότερο έως τα τέλη του 2022, εφόσον καταρτιστεί η σχετική στρατηγική.

77 Η νομοθεσία του ΕΤΠΑ για την περίοδο 2014-2020 περιλάμβανε έναν κοινό δείκτη εκροής για τις τουριστικές επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν ειδικούς ανά πρόγραμμα δείκτες. Ωστόσο, κατά την περίοδο 2014-2020, δεν χρησιμοποιήθηκαν κοινοί δείκτες αποτελέσματος. Ο κοινός δείκτης εκροής δεν επιτρέπει σε όλες τις περιπτώσεις τη μέτρηση των επιδιωκόμενων επιτευγμάτων των έργων, μολονότι αυτά αναφέρονταν στην πρόταση του έργου. Η Επιτροπή πρέπει να διενεργήσει εκ των υστέρων αξιολόγηση της στήριξης του ΕΤΠΑ για την περίοδο 2014-2020 έως το τέλος του 2024 (βλέπε σημεία [60-64](#)).

78 Ο τουριστικός κλάδος της ΕΕ υπέστη πρωτοφανή κλυδωνισμό μετά την πανδημία COVID-19. Η Επιτροπή παρουσίασε μέτρα και προτάσεις για τον μετριασμό του αντικτύπου αυτής της κρίσης στην τουριστική βιομηχανία της ΕΕ. Ειδικότερα, το ενωσιακό ψηφιακό πιστοποιητικό COVID αποτέλεσε ουσιώδη παράγοντα για την έγκαιρη αποκατάσταση των μετακινήσεων εντός ΕΕ για το καλοκαίρι του 2021 (βλέπε σημεία [65-72](#)).

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα II, του οποίου προεδρεύει η Iliana Ivanova, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, στις 10 Νοεμβρίου 2021.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Klaus-Heiner LEHNE

Πρόεδρος

Παραρτήματα

Παράρτημα Ι – Πηγές της ενωσιακής χρηματοδότησης για τον τουρισμό

Επισκόπηση των πηγών χρηματοδότησης για τον τουρισμό για τις περιόδους 2014-2020 και 2021-2027 και είδη υποστηριζόμενων δράσεων

Περίοδος 2014-2020	Περίοδος 2021-2027
<p>1. Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ)</p> <p>Ταξιδιωτικές υποδομές (περιφερειακοί αερολιμένες, λιμένες...)· ενεργειακή απόδοση ξενοδοχείων και τουριστικών θερέτρων· αναζωογόνηση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών εγκαταστάσεων για ψυχαγωγικούς σκοπούς· συμφωνίες χρηματοδότησης ΜΜΕ στον τομέα του τουρισμού· «επενδυτικές πλατφόρμες» αφιερωμένες στον τουρισμό.</p>	<p>1. Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ)</p> <p>Όπως ορίζεται στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας</p>
<p>2. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ταμείο Συνοχής (ΕΤΠΑ/ΤΣ)</p> <p>ΕΤΠΑ: Προϊόντα ΕΤΑ&Κ και ΤΠΕ που σχετίζονται με τον τουρισμό· καινοτόμοι τουριστικές υπηρεσίες· προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής τουριστικής περιουσίας και των σχετικών υπηρεσιών· πολιτιστικές και βιώσιμες τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας· επαγγελματική επιμόρφωση, αναβάθμιση δεξιοτήτων. ΤΣ: Εξαρτάται από τις ανάγκες κάθε επιλέξιμου κράτους μέλους, όπως αυτές καθορίζονται στα ΕΠ τους.</p>	<p>2. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ταμείο Συνοχής (ΕΤΠΑ/ΤΣ)</p> <p>ΕΤΠΑ: Επενδύσεις για την ενδυνάμωση της μακροπρόθεσμης περιβαλλοντικής, κοινωνικοοικονομικής βιωσιμότητας και ανθεκτικότητας του τουρισμού, με μετασχηματισμό του κλάδου μέσω της άντλησης διδαγμάτων από καινοτόμους λύσεις. ΤΣ: σχετικές με τον τουρισμό επενδύσεις στο περιβάλλον και στα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών, ειδικά σε περιοχές στις οποίες η οικονομία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον τουρισμό</p>
<p>3. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)</p> <p>Εκπαίδευση των εργαζομένων με σκοπό την παροχή βοήθειας στις εταιρείες που βρίσκονται αντιμέτωπες με αναδιάρθρωση ή έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού· κατάρτιση ατόμων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες και εκείνων που προέρχονται από μειονεκτούσες ομάδες για την βελτίωση των δεξιοτήτων και της θέσης</p>	<p>3. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+)</p> <p>Δράσεις για τη στήριξη μέτρων που σχετίζονται με την απασχόληση των νέων· πλαισίωση της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης μέσω της καθοδήγησης των επενδύσεων σε θέσεις εργασίας και ευκαιρίες απόκτησης δεξιοτήτων.</p>

Περίοδος 2014-2020	Περίοδος 2021-2027
<p>εργασίας τους·στήριξη της αμοιβαίας άντλησης διδαγμάτων, θέσπιση δικτύων και διάδοση και προώθηση ορθών πρακτικών και μεθοδολογιών στον τομέα της κοινωνικής καινοτομίας</p>	
<p>4. Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)</p>	<p>4. Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)</p>
<p>Επαγγελματική επιμόρφωση και απόκτηση δεξιοτήτων, δραστηριότητες επίδειξης και δράσεις πληροφόρησης-συμβουλευτικές υπηρεσίες για παροχή βοήθειας στους γεωργούς, τους δασοκαλλιεργητές, άλλους διαχειριστές γης και ΜΜΕ που βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές για τη βελτίωση της οικονομικής τους απόδοσης-νεοφυείς επιχειρήσεις και επενδύσεις σε μη γεωργικές δραστηριότητες σε αγροτικές περιοχές-κατάρτιση και επικαιροποίηση σχεδίων για την ανάπτυξη δήμων και χωριών σε αγροτικές περιοχές-επενδύσεις που σχετίζονται με ψυχαγωγικές υποδομές για δημόσια χρήση-τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας-μελέτες και επενδύσεις που σχετίζονται με τη συντήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, αγροτικών τοπίων και τόπων υψηλής φυσικής αξίας, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης· δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών και δικτύων.</p>	<p>Επενδύσεις που σχετίζονται με τον τουρισμό και περιλαμβάνονται στα εθνικά στρατηγικά σχέδια κοινής γεωργικής πολιτικής</p>
<p>5. Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ)</p>	<p>5. Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ)</p>
<p>Μελέτες-προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων δοκιμών και συνεργασίας-συνέδρια, σεμινάρια, ημερίδες· ενημέρωση του κοινού και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, εκστρατείες ευαισθητοποίησης και σχετικές δραστηριότητες επικοινωνίας και διάδοσης·επαγγελματική εκπαίδευση· δια βίου μάθηση και απόκτηση νέων επαγγελματικών δεξιοτήτων που επιτρέπουν στους επαγγελματίες του κλάδου της αλιείας ή στους συντρόφους τους να συμμετέχουν σε τουριστικές δραστηριότητες και να προβαίνουν σε συμπληρωματικές δραστηριότητες στον τουριστικό κλάδο</p>	<p>Έργα που σχετίζονται με τον τουρισμό, όπως οικοτουρισμός, αλιευτικός τουρισμός, τοπική γαστρονομία (εστιατόρια που σερβίρουν ψάρια και θαλασσινά), καταλύματα, τουριστικές διαδρομές, καταδύσεις, καθώς και στήριξη των τοπικών συμπράξεων στον τομέα του παράκτιου τουρισμού</p>
<p>6. Πρόγραμμα LIFE</p>	<p>6. Πρόγραμμα LIFE</p>
<p>Επιχορηγήσεις για «παραδοσιακά έργα»: πιλοτικά έργα, έργα επίδειξης, έργα ορθής πρακτικής και πληροφόρησης, έργα ευαισθητοποίησης και διάδοσης</p>	<p>Βιώσιμα περιβαλλοντικά έργα που σχετίζονται με τον τουρισμό, ειδικά εκείνα που μετριάζουν τις εκπομπές CO₂ μέσω της ενεργειακής απόδοσης</p>

Περίοδος 2014-2020	Περίοδος 2021-2027
<p>Μηχανισμός χρηματοδότησης φυσικού κεφαλαίου - δάνεια και/ή τραπεζικές εγγυήσεις για πράσινες υποδομές και άλλα είδη αρχικών επενδύσεων που προβλέπονται στα πιλοτικά έργα που παράγουν έσοδα ή εξοικονομούν δαπάνες, παραδείγματος χάριν πληρωμές για υπηρεσίες οικοσυστήματος, επιχειρήσεις υπέρ της πολυμορφίας και της προσαρμογής</p>	<p>ή της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές· έργα που «παντρεύουν» τα μέτρα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή με τον τουρισμό</p>
<p>Μέσα ιδιωτικής χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση - δάνεια ή/και τραπεζικές εγγυήσεις για μικρές επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση</p>	
<p>7. Ορίζων 2020</p>	<p>7. Ορίζων Ευρώπη</p>
<p>Δράσεις Marie Curie - Ατομικές υποτροφίες, καινοτόμα δίκτυα κατάρτισης· ανταλλαγή προσωπικού στον τομέα έρευνας και καινοτομίας</p>	<p>Η ανάπτυξη νέων προσεγγίσεων, εννοιών και πρακτικών για βιώσιμο, προσβάσιμο και συμπεριληπτικό πολιτιστικό τουρισμό (δραστηριότητες έρευνας της ομάδας 2)</p>
<p>Υπεροχή στις γενικής εφαρμογής και βιομηχανικές τεχνολογίες - Καινοτόμοι δράσεις - Καινοτόμα ΤΠΕ προϊόντα, εργαλεία, εφαρμογές και υπηρεσίες για τον πολιτιστικό και δημιουργικό κλάδο· δράσεις συντονισμού και στήριξης - μη ερευνητικές δραστηριότητες, όπως η διάδοση αποτελεσμάτων και η προώθηση της χρήσης της καινοτομίας με γνώμονα τις ΤΠΕ, χάρη σε ένα βιώσιμο δίκτυο «πολλαπλασιαστών»</p>	
<p>Στοχαστικές δράσεις - Δράσεις έρευνας και καινοτομίας, καινοτόμοι δράσεις, δράσεις συντονισμού και στήριξης για την μετάδοση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς, τη συντήρηση των ευρωπαϊκών παράκτιων και θαλάσσιων πολιτιστικών τοπίων, ψηφιακά πολιτιστικά περιουσιακά στοιχεία και εικονικά μουσεία, κατασκευή τρισδιάστατων μοντέλων πολιτιστικής κληρονομιάς και καινοτόμων μοντέλων για την επαναχρησιμοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς</p>	
<p>Εργαλείο των ΜΜΕ - Αξιολόγηση της τεχνικής και εμπορικής σκοπιμότητας μιας καινοτόμου έννοιας και ανάπτυξη ενός επιχειρησιακού σχεδίου· στήριξη των σταδίων ανάπτυξης και επίδειξης, διευκόλυνση πρόσβασης σε κεφάλαια κινδύνου</p>	

Περίοδος 2014-2020	Περίοδος 2021-2027
<p>8. Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη»</p>	<p>8. Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη»</p>
<p>Διακρατικές δραστηριότητες εντός και εκτός της ΕΕ, με στόχο την ανάπτυξη, τη δημιουργία, την παραγωγή, τη διάδοση και τη διατήρηση αγαθών και υπηρεσιών που ενσαρκώνουν πολιτιστικές, καλλιτεχνικές ή άλλες δημιουργικές εκφράσεις</p>	<p>Σχέδιο «Πολιτιστικές πρωτεύουσες της Ευρώπης»· έργα ή πλατφόρμες συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των πολιτιστικών εκδηλώσεων με τη μορφή φεστιβάλ μουσικής ή θεάματος· φεστιβάλ κινηματογράφου και αγορές· ανάδειξη της ταυτότητας της πόλης (city branding) μέσω του πολιτισμού· ανάπτυξη των δημιουργικών πτυχών του βιώσιμου πολιτιστικού τουρισμού, των τομέων του σχεδιασμού και της μόδας και της προώθησης και εκπροσώπησης των κλάδων αυτών εκτός της ΕΕ</p>
<p>9. Erasmus+</p>	<p>9. Erasmus+</p>
<p>Ευκαιρίες μάθησης μέσω των προγραμμάτων κινητικότητας για τους σπουδαστές και το προσωπικό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης· μηχανισμός εγγύησης δανείων για την παροχή βοήθειας στους μεταπτυχιακούς φοιτητές με σκοπό τη χρηματοδότηση των σπουδών τους στο εξωτερικό· προγράμματα κινητικότητας για εκπαιδευόμενους και προσωπικό ΕΕΚ</p>	<p>Έργα που καλύπτουν την κινητικότητα, την ανάπτυξη των ικανοτήτων και της απασχολησιμότητας των νέων στον τουριστικό κλάδο, τις ψηφιακές δεξιότητες στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς, τις γνώσεις στον τομέα της φιλοξενίας και την καινοτομία στον τομέα της έρευνας στον τουριστικό κλάδο</p>
<p>Συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, επιχειρήσεων, τοπικών και περιφερειακών αρχών και ΜΚΟ, κυρίως μέσω κοινών προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών</p>	
<p>Στρατηγικές συμπράξεις / συμμαχίες γνώσης / τομεακές συμμαχίες δεξιοτήτων· μη κερδοσκοπικές ευρωπαϊκές αθλητικές εκδηλώσεις που ενθαρρύνουν τη συμμετοχή στον αθλητισμό και τη σωματική δραστηριότητα</p>	
<p>10. Ανταγωνιστικότητα για μικρομεσαίες επιχειρήσεις (COSME)</p>	<p>10. Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης</p>
<p>Πρόσβαση - Συναλλαγές ή επενδύσεις για την ανάπτυξη νόμιμων δραστηριοτήτων των ΜΜΕ</p>	<p>Τουριστικές ΜΜΕ: επενδύσεις σε πάγια κεφάλαια ή άυλα περιουσιακά στοιχεία. Στήριξη της διαφοροποίησης της οικονομικής δραστηριότητας, δημιουργία νέων επιχειρηματικών ευκαιριών και παροχή βοήθειας προς τους ανθρώπους, προκειμένου να προσαρμοστούν σε μια μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας</p>
<p>Τουρισμός - Ανάπτυξη ή/και προώθηση των βιώσιμων διακρατικών θεματικών τουριστικών προϊόντων· ανάπτυξη ή/και προώθηση εξειδικευμένων προϊόντων που αξιοποιούν συνέργειες μεταξύ τουριστικών και δημιουργικών βιομηχανιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο· διακρατικές δημόσιες και ιδιωτικές συμπράξεις για την ανάπτυξη τουριστικών προϊόντων που απευθύνονται σε συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες με σκοπό την αύξηση</p>	

Περίοδος 2014-2020	Περίοδος 2021-2027
των τουριστικών ροών μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών κατά τις περιόδους χαμηλής και μεσαίας τουριστικής ζήτησης· προγράμματα ανάπτυξης ικανοτήτων για «προσβάσιμο τουρισμό»	
Πρόγραμμα ανταλλαγής για νέους επιχειρηματίες	
11. Απασχόληση και κοινωνική καινοτομία (EaSI)	11. Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»
Progress - Αναλυτικό έργο χρήσιμο για τη χάραξη πολιτικής, την κοινωνική καινοτομία και τον πειραματισμό στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής	Δημιουργία χώρων δεδομένων: ευρωπαϊκός κοινός χώρος δεδομένων για την πολιτιστική κληρονομιά - στήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού του τομέα πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης·δημιουργία χώρων δεδομένων: κινητικότητα – στήριξη της διαλειτουργικότητας δίκτυο ευρωπαϊκών κόμβων ψηφιακής καινοτομίας – στήριξη των τουριστικών ΜΜΕ στον ψηφιακό μετασχηματισμό
EURES - στηρίζει την κινητικότητα των εργαζομένων και βοηθά τις επιχειρήσεις να προσλαμβάνουν εργαζομένους από άλλες ευρωπαϊκές χώρες μέσω προγραμμάτων κινητικότητας.	
Χρηματοδοτική στήριξη για τη δημιουργία ή την ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων/επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας	
12. Στήριξη από το REACT-EU στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ	12. Πρόγραμμα για την ενιαία αγορά
Ανάλογα με την εμβέλεια της στήριξης σε κάθε χώρα ή περιοχή της ΕΕ. Παραδείγματα που περιλαμβάνουν κεφάλαια κίνησης και παραγωγικές επενδύσεις σε ΜΜΕ, επενδύσεις στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση ή στην επιμόρφωση των εργαζομένων.	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου, ιδίως των ΜΜΕ, και στήριξη της πρόσβασής τους στις αγορές.
	13. InvestEU
	Επενδύσεις για την ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας, της βιωσιμότητας και τις αλυσίδες αξίας του τουρισμού·βιώσιμα, καινοτόμα και ψηφιακά μέτρα τα οποία θα μπορούσαν να βοηθήσουν στη μείωση του κλιματικού και περιβαλλοντικού αποτυπώματος του κλάδου

Περίοδος 2014-2020	Περίοδος 2021-2027
	<p>14. Στήριξη από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ)</p>
	<p>Πλαίσιο για τον συμπεριληπτικό τουρισμό – επενδύσεις σε ξενοδοχεία και τουριστικούς πράκτορες· ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτιστικής κληρονομιάς - έργα που βρίσκονται κοντά ή μέσα σε χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς, βελτίωση της εμπορικότητας, της βιώσιμης διαχείρισης και της λειτουργίας, συνδεσιμότητα και προσβασιμότητα, ποιότητα και διαθεσιμότητα υπηρεσιών, δημοτικών εγκαταστάσεων, καθώς και έργα που επιτυγχάνουν τη διασύνδεση με προηγούμενα στάδια· παροχή συμβουλών για το πρόγραμμα μικρών επιχειρήσεων – στήριξη των τουριστικών ΜΜΕ μέσω του δικτύου συμβούλων της ΕΤΑΑ</p>

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του οδηγού της Επιτροπής για τη χρηματοδότηση του τουριστικού κλάδου από την ΕΕ (2014-2020) και του οδηγού της Επιτροπής για τη χρηματοδότηση του τουριστικού κλάδου από την ΕΕ για την περίοδο 2020-2017.

Παράρτημα II – Επιλεγμένα ΕΠ και αριθμός έργων του δείγματος ανά ΕΠ

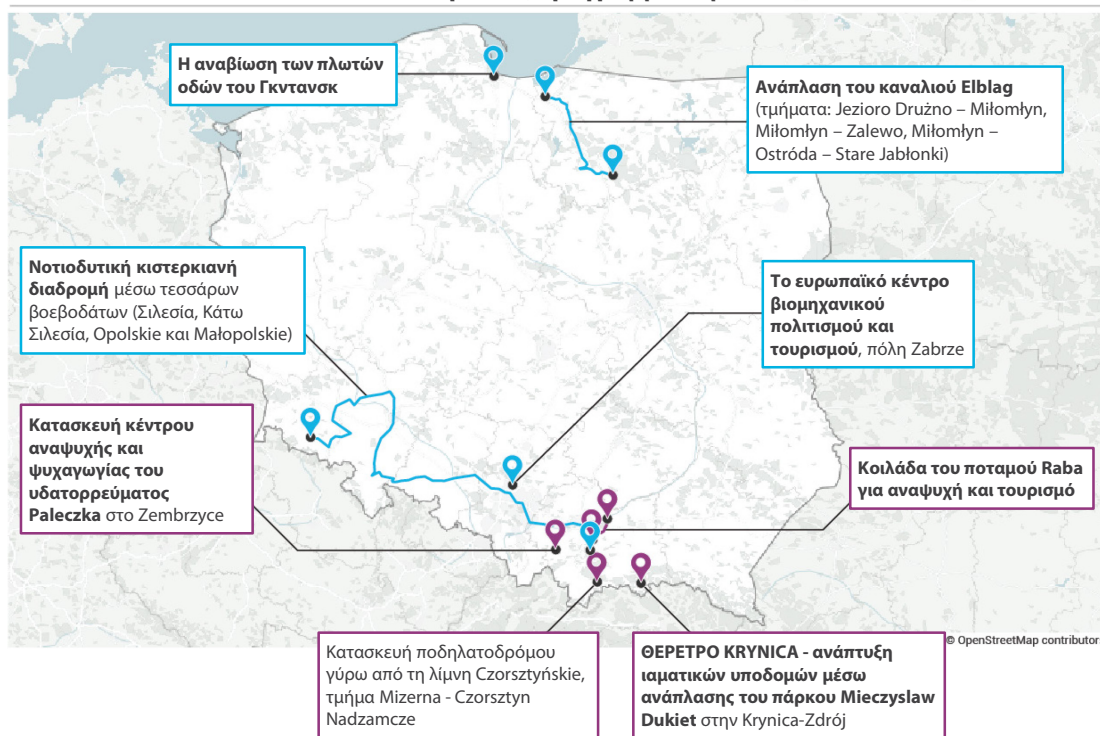
Κράτος μέλος	Επιχειρησιακό πρόγραμμα ΕΤΠΑ ΠΔΠ 2014-2020	Αριθμός επιλεχθέντων έργων του δείγματος
Ουγγαρία	Οικονομική ανάπτυξη και καινοτομία	5
Πολωνία	Βοεβοδάτο Małopolskie	4
Ισπανία	Ανδαλουσία	4
Ρουμανία	Ολοκληρωμένο περιφερειακό πρόγραμμα	4

Κράτος μέλος	Επιχειρησιακό πρόγραμμα ΕΤΠΑ ΠΔΠ 2007-2013	Αριθμός επιλεχθέντων ολοκληρωμένων έργων του δείγματος
Ουγγαρία	Βόρεια Ουγγαρία	3
Πολωνία	Καινοτόμος οικονομία	4
Ισπανία	Ανδαλουσία	4
Ρουμανία	Περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα	4

Παράρτημα III – Έργα που εξετάστηκαν για τον εν προκειμένω έλεγχο

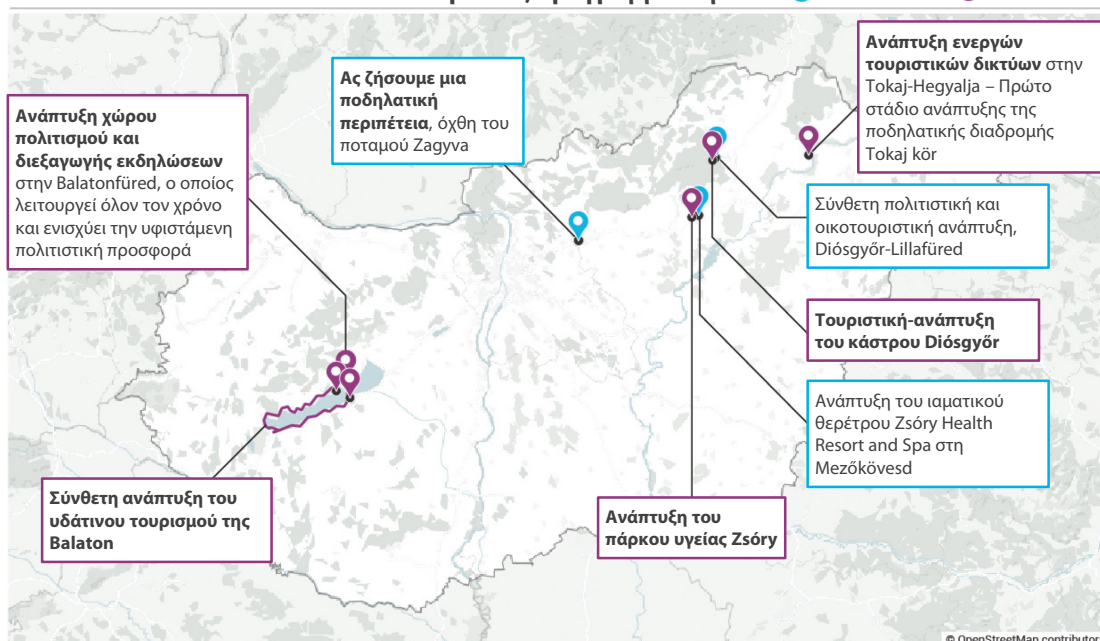
ΠΟΛΩΝΙΑ

Περίοδος προγραμματισμού: ● 2007-2013 ● 2014-2020

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Περίοδος προγραμματισμού: ● 2007-2013 ● 2014-2020

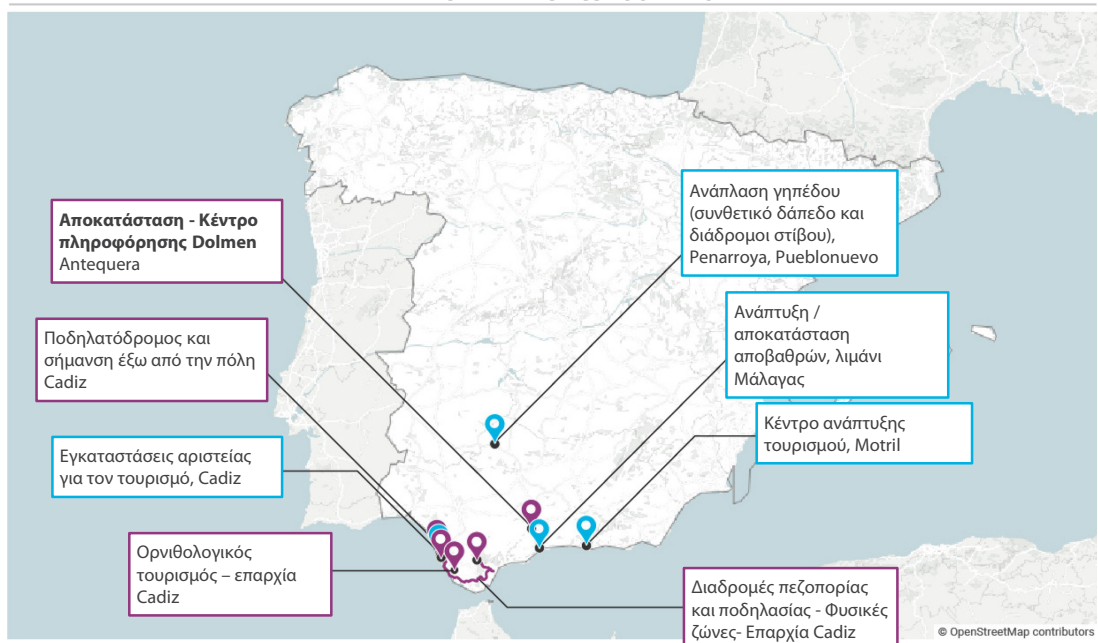
ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Περίοδος προγραμματισμού: ● 2007-2013 ● 2014-2020

ΙΣΠΑΝΙΑ

Περίοδος προγραμματισμού: ● 2007-2013 ● 2014-2020

Παράρτημα IV – Κατάλογος εθνικών στρατηγικών τουρισμού

A/A	Κράτος μέλος	Εθνικές στρατηγικές τουρισμού	Χρονοδιάγραμμα
1	Αυστρία	Σχέδιο T – Γενικό σχέδιο για τον τουρισμό	2019-ά.α ¹
2	Βέλγιο	Δεν υφίσταται εθνική στρατηγική. Η διαχείριση του τουρισμού γίνεται σε περιφερειακό επίπεδο (Φλάνδρα, Βαλονία και Βρυξέλλες)	ά.α.
3	Βουλγαρία	Εθνική στρατηγική για βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού στη Δημοκρατία της Βουλγαρίας έως το 2030	2018-2030
4	Κροατία	Στρατηγική ανάπτυξης τουρισμού 2020	2013-2020
5	Κύπρος	Εθνική στρατηγική τουρισμού 2030	2020-2030
6	Τσεχική Δημοκρατία	Εθνική πολιτική τουρισμού 2014-20	2014-2020
7	Δανία	Εθνική στρατηγική τουρισμού	2016-2025
8	Εσθονία	Εθνικό σχέδιο ανάπτυξης τουρισμού 2014-20	2014-2020
9	Φινλανδία	Στρατηγική τουρισμού 2019-28	2019-2028
10	Γαλλία	Το διυπουργικό συμβούλιο τουρισμού που θεσπίστηκε το 2017 καθόρισε χάρτη πορείας για την ανάπτυξη του τουρισμού γύρω από έξι τομείς προτεραιότητας. Δεν υφίσταται έγγραφο επίσημης στρατηγικής	ά.α.
11	Γερμανία	Το 2019 εγκρίθηκαν αρχές για μια εθνική στρατηγική τουρισμού. Στις 23.6.2021 εγκρίθηκε το σχέδιο δράσης	ά.α.
12	Ελλάδα	Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο αναφοράς-Τουρισμός	2014-2020
13	Ουγγαρία	Εθνική στρατηγική ανάπτυξης τουρισμού 2030	2016-2030
14	Ιρλανδία	Άνθρωποι, τόπος και πολιτική: ανάπτυξη τουρισμού έως το 2025	2015-2025
15	Ιταλία	Εθνικό στρατηγικό σχέδιο για τον τουρισμό 2017-2022	2017-2022
16	Λιθουανία	Πρόγραμμα ανάπτυξης τουρισμού 2014-20	2014-2020
17	Λετονία	Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη του τουρισμού για το 2014-20	2014-2020
18	Λουξεμβούργο	Στρατηγικό πλαίσιο για την ανάπτυξη του τουριστικού κλάδου 2018-22	2018-2022
19	Μάλτα	Εθνική πολιτική τουρισμού για το 2015-20	2015-2020
20	Κάτω Χώρες	Perspective Destination Netherlands 2030	2019-2030
21	Πολωνία	Πρόγραμμα ανάπτυξης τουρισμού έως το 2020	2015-2020
22	Πορτογαλία	Στρατηγική τουρισμού 2027	2017-2027

A/A	Κράτος μέλος	Εθνικές στρατηγικές τουρισμού	Χρονοδιάγραμμα
23	Ρουμανία	Γενικό σχέδιο επενδύσεων στον τουρισμό και δύο τομεακές στρατηγικές: η εθνική στρατηγική για τον οικοτουρισμό και η εθνική στρατηγική για τον ιαματικό τουρισμό. Μια εθνική στρατηγική τουρισμού βρίσκεται στο στάδιο της ανάπτυξης	ά.α.
24	Σλοβακία	Στρατηγική ανάπτυξης τουρισμού έως το 2020	2013-2020
25	Σλοβενία	Στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης του σλοβενικού τουρισμού 2017-21	2017-2021
26	Ισπανία	Plan del Turismo Español Horizonte 2020	2008-2020
27	Σουηδία	Μια εθνική στρατηγική για τον τουρισμό βρίσκεται στο στάδιο της ανάπτυξης	ά.α.

¹ Εγκρίθηκε το 2019. Το χρονοδιάγραμμα δεν προσδιορίζεται στο έγγραφο.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της έκθεσης του ΟΟΣΑ με τίτλο «Tourism Trends and Policies 2020» και δικής του έρευνας.

Ακρωνύμια και συντομογραφίες

ΑΕΠ: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

ΓΔ GROW: Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Αγοράς, Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και ΜΜΕ

ΓΔ REGIO: Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης

ΕΔΕΤ: Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία

ΕΕΣ: Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο

ΕΠ: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

ΕΣΑΑ: Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

ΕΤΠΑ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΜΑΑ: Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

ΜΜΕ: Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις

ΟΟΣΑ: Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

ΠΔΠ: Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο

ΣΛΕΕ: Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΤΣ: Ταμείο Συνοχής

ECTAA: Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Ενώσεων Ταξιδιωτικών Γραφείων και Διοργανωτών Ταξιδιών (European Travel Agents' and Tour Operators' Association)

ETC: Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ταξιδιών (European Travel Commission)

NECSTour: Δίκτυο ευρωπαϊκών περιφερειών για έναν βιώσιμο και ανταγωνιστικό τουρισμό (European Regions for Sustainable and Competitive Tourism)

TAC: Συμβουλευτική Επιτροπή Τουρισμού (Tourism Advisory Committee)

UNWTO: Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών (The United Nations' World Tourism Organization)

WTTC: Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού (The World Travel & Tourism Council)

Γλωσσάριο

Διαχειριστική αρχή: Εθνική, περιφερειακή ή τοπική αρχή (του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα) που ορίζεται από κράτος μέλος για τη διαχείριση προγράμματος χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ.

Επιχειρησιακό πρόγραμμα (ΕΠ): Το βασικό πλαίσιο για την υλοποίηση χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ έργων στον τομέα της συνοχής, εντός συγκεκριμένης περιόδου, το οποίο αντανακλά τις προτεραιότητες και τους στόχους που ορίζονται στις συμφωνίες εταιρικής σχέσης μεταξύ Επιτροπής και κρατών μελών.

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ): Ταμείο της ΕΕ για την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην ΕΕ, μέσω της χρηματοδότησης επενδύσεων που μειώνουν τις ανισορροπίες μεταξύ των περιφερειών.

Θεματικός στόχος (ΘΣ): Το επιδιωκόμενο συνολικό αποτέλεσμα μιας επενδυτικής προτεραιότητας, καταμετρημένο σε ειδικούς στόχους για τους σκοπούς της υλοποίησης.

Κωδικός παρέμβασης: Οι ευρείες κατηγορίες παρεμβάσεων που περιλαμβάνονται στη νομοθεσία του ΕΤΠΑ και χρησιμοποιούνται από τις διαχειριστικές αρχές των επιχειρησιακών προγραμμάτων για τον εντοπισμό του περιεχομένου των δράσεων που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν για την επίτευξη των θεματικών στόχων τους.

Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ): Ο μηχανισμός χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ που στοχεύει στον μετριασμό του οικονομικού και κοινωνικού αντικτύπου της πανδημίας COVID-19 και στην τόνωση της ανάκαμψης μεσοπρόθεσμα, προωθώντας παράλληλα τον πράσινο και ψηφιακό μετασχηματισμό. Ο ΜΑΑ εφαρμόζεται μέσω των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ): Το συνήθως επταετούς διάρκειας πρόγραμμα εκτέλεσης των δαπανών της ΕΕ στο οποίο ορίζονται προτεραιότητες (βάσει των στόχων πολιτικής) και ανώτατα όρια, στο πλαίσιο έξι βασικών θεματικών ενοτήτων. Διαμορφώνει τη δομή στο πλαίσιο της οποίας καθορίζονται οι ετήσιοι προϋπολογισμοί της ΕΕ, με ανώτατα όρια για κάθε κατηγορία δαπανών. Το υφιστάμενο ΠΔΠ καλύπτει την περίοδο 2021-2027.

Συμφωνία εταιρικής σχέσης (ΣΕΣ): Συμφωνία μεταξύ της Επιτροπής και κράτους μέλους στο πλαίσιο προγράμματος εκτέλεσης δαπανών της ΕΕ, στην οποία ορίζονται, παραδείγματος χάριν, στρατηγικά σχέδια, επενδυτικές προτεραιότητες ή οι όροι της παροχής εμπορικής ή αναπτυξιακής βοήθειας.

Ταμείο Συνοχής (ΤΣ): Ταμείο της ΕΕ για τη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων της ΕΕ μέσω της χρηματοδότησης επενδύσεων σε κράτη μέλη με ακαθάριστο εθνικό εισόδημα ανά κάτοικο που δεν υπερβαίνει το 90 % του μέσου όρου της ΕΕ.

Τουριστικό κλάδος: Ο τουριστικός κλάδος καλύπτει μια ευρεία ομάδα οικονομικών δραστηριοτήτων: υπηρεσίες μεταφοράς που διευκολύνουν την κυκλοφορία προσώπων, ταξιδιωτικά πρακτορεία και διοργανωτές ταξιδιών, διαμονή, υπηρεσίες εστίασης, πολιτιστικές, αθλητικές και ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις, τοπικά τουριστικά αγαθά και υπηρεσίες.

Τουριστικό οικοσύστημα: Μια παγκοσμιοποιημένη και διασυνδεδεμένη αλυσίδα αξίας που αποτελείται από συμβατικούς και ηλεκτρονικούς παρόχους πληροφοριών και υπηρεσιών (τουριστικά γραφεία, ψηφιακές πλατφόρμες, παρόχους τεχνολογίας για τη διοργάνωση ταξιδιών), ταξιδιωτικά γραφεία και διοργανωτές ταξιδιών, παρόχους καταλυμάτων, οργανισμούς διαχείρισης προορισμού και διοργανωτές μεταφοράς επιβατών.

Απαντήσεις της Επιτροπής

<https://www.eca.europa.eu/el/Pages/DocItem.aspx?did=60287>

Χρονογραμμή

<https://www.eca.europa.eu/el/Pages/DocItem.aspx?did=60287>

Κλιμάκιο ελέγχου

Οι ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτό διενεργεί επί των πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά έργα κατά τρόπον ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου II (Επενδύσεις υπέρ της συνοχής, της ανάπτυξης και της κοινωνικής ένταξης), του οποίου προεδρεύει η Iliana Ivanova, Μέλος του ΕΕΣ. Επικεφαλής του έργου ήταν ο Pietro Russo, Μέλος του ΕΕΣ, συνεπικουρούμενος από τους Chiara Cipriani, προϊσταμένη του ιδιαίτερου γραφείου του, Benjamin Jakob, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο του, Pietro Puricella, διοικητικό στέλεχος, Luis de la Fuente Layos, υπεύθυνο έργου, τις Janka Nagy-Babos και Katarzyna Solarek, ελέγκτριες, και τους Andras Augustin Feher και Francisco Carretero, ελεγκτές.

Πίσω (από αριστερά): Luc T'Joen, Chiara Cipriani, Francisco Carretero και Benjamin Jakob

Μπροστά (από αριστερά): Pietro Puricella, Pietro Russo, Luis de la Fuente Layos και Katarzyna Solarek

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2021.

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) εφαρμόζεται δυνάμει της [απόφασης αριθ. 6-2019 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου](#) για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Αυτό σημαίνει ότι επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση, υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων από τον περαιτέρω χρήστη. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, υποχρεούστε να μεριμνήσετε για την απόκτηση των αναγκαίων δικαιωμάτων. Όταν λαμβάνεται έγκριση, η έγκριση αυτή ακυρώνει και αντικαθιστά την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων:

- Γραφήματα 2, 3, 7: Τα εικονίδια δημιουργήθηκαν από την [Pixel perfect](#) μέσω του <https://flaticon.com>.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, οι λογότυποι και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση και δεν σας παρέχεται σχετική άδεια.

Η «οικογένεια» των ιστοτόπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον τομέα europa.eu, παρέχει συνδέσμους προς ιστοτόπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν έχει έλεγχο επ' αυτών, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Χρήση του λογοτύπου του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογοτύπου του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

PDF	ISBN 978-92-847-7167-7	1977-5660	doi:10.2865/073	QJ-AB-21-027-EL-N
HTML	ISBN 978-92-847-7165-3	1977-5660	doi:10.2865/973	QJ-AB-21-027-EL-Q

Ο τουρισμός αποτελεί βασικό οικονομικό κλάδο της ΕΕ. Η πανδημία COVID-19 είχε δραματικό και πρωτοφανή αντίκτυπο στον τουριστικό κλάδο, μειώνοντας κατακόρυφα τις τουριστικές ροές και, επομένως, τα έσοδα των επιχειρήσεων που σχετίζονται με τον τουρισμό. Πέρα από αυτό τον άμεσο κλυδωνισμό, ο τουριστικός κλάδος βρίσκεται αντιμέτωπος με άλλες, περισσότερο μακροπρόθεσμες προκλήσεις που σχετίζονται με τον πράσινο και ψηφιακό μετασχηματισμό του, την ανταγωνιστικότητα, τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητά του.

Η Επιτροπή καθόρισε την τρέχουσα στρατηγική της ΕΕ για τον τουρισμό το 2010. Από το 2015 και έως την πανδημία της COVID-19, αναθεώρησε τις προτεραιότητες για τον τουρισμό στο πλαίσιο ευρύτερων στρατηγικών πολιτικής, χωρίς όμως να μετουσιώσει αυτές τις προτεραιότητες σε συγκεκριμένο σχέδιο δράσης για την υποστήριξη της υλοποίησής τους. Ως αντίδραση στον δραματικό αντίκτυπο της πανδημίας στον τουριστικό κλάδο της ΕΕ, η Επιτροπή δρομολόγησε δράσεις για τον ορισμό τουριστικού θεματολογίου για το 2030. Από την ανάλυση των έργων του ΕΤΠΑ σχετικά με τον τουρισμό προέκυψαν ανομοιογενή αποτελέσματα: ορισμένα έργα ήταν βιώσιμα και συνέβαλαν στην προώθηση της τουριστικής δραστηριότητας στην περιοχή, ενώ άλλα είχαν περιορισμένο μόνον αντίκτυπο. Σε αρκετές περιπτώσεις, αδυναμίες στον αρχικό σχεδιασμό των έργων και στις εκτιμήσεις αναγκών, καθώς και στο στάδιο επιλογής των έργων, είχαν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της εμβέλειάς τους καθώς και καθυστερήσεις και υπερβάσεις κόστους κατά την υλοποίησή τους. Η Επιτροπή πρότεινε μέτρα για τον μετριασμό του αντικτύπου της κρίσης της COVID-19 στην τουριστική βιομηχανία της ΕΕ.

Συνιστούμε στην Επιτροπή να καθορίσει μια επικαιροποιημένη στρατηγική για τον τουρισμό της ΕΕ. Θα πρέπει, επίσης, να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν διαδικασίες επιλογής για τις τουριστικές επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, με σκοπό τη στήριξη του νέου αυτού στρατηγικού προσανατολισμού.

Ειδική έκθεση του ΕΕΣ υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/Pages/ContactForm.aspx
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors